47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 695 Կ. ՊՈԼԻՍ 7/20 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ՋԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1321 — 7 ԱՂԸՍԹՈՍ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԻԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալաթ Ալի Մատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فریه
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար
մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆՃԱՐՆԵՐԸ

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՊԱԳՈՆ
ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԻՄԱՍՏԱՍԷՐԸ

Զարգացումի ու բարգաւաճումի այն գերագոյն աստիճանն է, ուր հասած են այսօր գիտութիւնք, արուեստք իրենց հրաշալի գիւտերովն ու հանճարեղ հարցերով, արդիւնքն են դրեթէ երեք տիզերական հոյակապ հանճարներու, Ֆրանսայի մէջ՝ Տէկարդէն, Անգլիայի մէջ՝ Պագոնին և Գերմանիայի մէջ՝ Քանտին, ստեղծող, վարող ու ներգործող իմացական երեք ուժերուն, որով գերազանցեցին իրենց նախորդ դարերու ու սերունդներու ծնունդ բոլոր իմաստասէրները և իրենց ապագայ մտքերու ցեղին լուսաւորիչ առաջնորդները ըլլալով արդի փիլիսոփայութեան պարագլուխներն են։

Պագոն արդար հպարտութեամբ կը յայտարարէ թէ՝ «Իմ նպատակս Տաճարին (գիտութեան) այս կամ այն մասը լոկ լուսաւորել չէ, այլ կ'ուզեմ վառել մեծ ջահ մը որ բոլոր շինուածքին լոյս տայ»։ Այս երեք ականաւոր հանճարները այլ և այլ կերպով ու մէթոտով գիտական հետազօտութեան ուղղութիւնը վերացուցին թանձրացեալի, տեսանելիի գործնականի դարձուցին։ Տէկարդ ցուցաց թէ խորհող ենթակայ մը կայ և թէ ինչպէս խորհելու է։ Պագոն սորվեցուց թէ մեր զգայութեանց առարկայ եղող նիւթական աշխարհս ի՞նչ ճամբով կրնայ մեզի ստոյգ ծանօթութեանց աղբիւր ըլլալ։ Քանդ մտքին գաղափարներուն մէջ կորուկ զանազանութիւն մը ընելով՝ բունը կամ առարկայականը կերպականէն կամ ենթակայականէն զատեց։ Այս սկզբանց ազդեցութեամբ այս վերջին մկրտէս կամ երկու դարու գիտական հետազօտութիւնները, նոյն իսկ Հոգեբանականն ու Բարոյականը, Փորձառական և Բանաստեղծական եղած են, և ճշմարտութիւնը առարկայականը, դրականն է։ Դրականութիւնը (positivisme), այսինքն՝ այն սկզբունքն է որ Փորձառական և Բանաստեղծական ճամբով ստացած ծանօթութիւններէ ուրիշ բան ստոյգ չի համարիր։

Պագոն անգլիացի նշանաւոր փիլիսոփան, որ փորձառական իմաստասիրութեան իրաւ հայր նկատուած է, մեռաւ Լոնտոնի մէջ, 1560, Յունվար 22ին։ Պագոն զաւակն էր Նիգոլա Պագոնին, որ նշանաւոր իրաւագէտ Եղիսաբէթի և Անէա Բուքի նման մեծ կրթութեամբ մը և հաղուագիւտ հանճարով կնոջ մը օրով, կնքապահի պաշտօն կը վարէր Անգղիոյ արքունիքին մէջ։

Պագոն մանկութենէն սկսեալ, իր մտքի վաղվաղութեամբ և իր խանդակաթութեան կանխահասութեամբը նշանակելի հանդիսացաւ. և տասնեւհինգ տարեկան հասակին մէջ, Թէմբրիճի Երրորդութիւն Գոլէճը յղուեցաւ, ուր արագաքայլ զարգացումներովը փայլեցաւ։ Տասնեւվեց տարին դեռ չթեւակոխած սկսաւ զգալ սգոլատիգական իմաստասիրութեան մնութիւնը. այն առենէն սկսեալ հուչակեց զայն ամուլ, և առ առաւելն միայն վիճաբանութեան համար ազէկ։ Եւ այս կէտը ի վեր հանողն է իր կենսագիրներէն ամենէն աւելի հէնը, վերապատուելի Վ. Բէուլէյը, որ իր քարտուղարն էր և իրմէն զայն լսած։

Դորձի մտնելու սահմանուած՝ Ֆրանսա զրկուեցաւ իբրեւ անգղիական դեսպանատան կցորդ. այն առեն կորսընցուց հայրը քսանմեայ հասակին մէջ, ուր այնպիսի նեցուկ մը ամենէն աւելի օգտակարն էր։ Պագոն տեսնելով ինքզինքը առանց բախտի երեսի վրայ թողուած, լքեց դիւանագիտական ասպարէզը, վերադարձաւ իր հայրենիքը, և սկսաւ իրաւագիտութիւն ուսնիլ ապրուստի միջոցներ ստեղծելու և հաց ճարելու համար։ Վերջապէս ճարտար ու ճարպիկ փաստաբան մը եղաւ քիչ առենուան մէջ, և անուանուեցաւ Եղիսաբէթ թագուհւոյն արտասովոր խորհուրդին փաստաբան. պաշտօն մը՝ աւելի պատուակալական քան շահաբեր։ Միւսնոյն առեն Gray's Innի ընկերութիւնը հրաւիրեց Պագոնը որ իրաւագիտական ընթացք մը դասախօսէ իր վարչութեան մէջ։ Իր այս նոր ուսումնասիրումները աչքէ, մտքէ չէին հեռացներ փիլիսոփայութեան շահեկանութիւնը, որ գրաւած էր իր բոլոր նախասիրութիւնները։

Բանաստեղծ տարեկանին մէջ՝ գիտութեանց և մարդկային մտքի վերանորոգութեան համար յղացած Մեծ Նորոգութիւն անուն գործին առաջին ուրուագիծը ամփոփած էր զրքոյկի մը մէջ, որուն կուտար սա՝ փաստաբերական ու յաւակնոտ տիպոսը. Ժամանակին ամենէն աւելի մեծ արտադրութիւնը (La plus grande production du temps)։ Գիտութեան մասին իր սէրը հաշտեցնելու համար իր բաղդին կամ պաշտօնին հոգածութեան, պաղատագին կը խնդրէր աւելի շահաւէտ գործ մը որ իրեն զրական գիտական զբաղմանց համար պարապոյ ժամեր թողուր։ Յաջողելու համար, յարկեալ ազդեցիկ անձնաւորութեանց, և գլխաւորաբար նոյն առենի ամենակարող նախարարներուն՝ Ուիլեամ Էսէքսի և Ռոպերդ Սէսիլի. սակայն ասոնք թէև իրենց աղգական բան մը, գործ մը չի կրցին յաջողցնել ի նպաստ Պագոնի։

Եղելքը դարձուց յետոյ դէպի թագուհւոյն սիրական՝ Էքսի կոմսը, որ իր բոլոր բարեկամեցողութեամբ չի յաջողեցաւ ոեւէ կերպով օգտակար ըլլալ Պագոնի։

Իր հայրենակիցները զինքն աւելի սիրելուն համար, Միսլէէքսի կոմսութեան կողմէ Հասարակաց Խորհրդարանին անդամ ընտրեցին, 1592ին։

Երեսուն և եօթնամեայ հասակին մէջ միմիայն կարողացաւ Պագոն իբրեւ հեղինակ հրապարակ գալու սկսիլ։

1597 թուականին հրատարակեց Բարոյագիտութեան եւ քաղաքագիտութեան Փորձերը, բնիկ անգլիերէնով, և զոր վերջէն լատիներէն լեզուով (*) լոյս հանեց (1625)։ Այս գործը, ճշգրտագոյն մտածումներով և գործնական օգտակարութեան մը իմաստուն խորհուրդներով լեցուն՝ դասեց զինք իր երկրին առաջնակարգ գրագիրաց ինչպէս ամենէ աւելի խորունկ մտածողներու կարգին մէջ։

Յորինեց միեւնոյն առենները իրաւագիտութեան ու վարչագիտութեան նիւթերու վրայ զանազան գործեր, որոնք իր մահէն վերջ միայն լոյս տեսան, և յղացաւ անգղիական բոլոր օրէնսդրութիւնը վերսին ծուելու ընդարձակ ծրագիրը, զոր թէև չատ անգամ ուզեց ի գլուխ հանել այլ մեռաց ան անգործադրելի։ Եղիսաբէթ թագուհւոյն արտասովոր խորհուրդին փաստաբան. պաշտօն մը՝ աւելի պատուակալական քան շահաբեր, միեւնոյն առեն Gray's Innի ընկերութիւնը հրաւիրեց Պագոնը որ իրաւագիտական ընթացք մը դասախօսէ իր վարչութեան մէջ։ Իր այս նոր ուսումնասիրումները աչքէ, մտքէ չէին հեռացներ փիլիսոփայութեան շահեկանութիւնը, որ գրաւած էր իր բոլոր նախասիրութիւնները։

Բանաստեղծ տարեկանին մէջ՝ գիտութեանց և մարդկային մտքի վերանորոգութեան համար յղացած Մեծ Նորոգութիւն անուն գործին առաջին ուրուագիծը ամփոփած էր զրքոյկի մը մէջ, որուն կուտար սա՝ փաստաբերական ու յաւակնոտ տիպոսը. Ժամանակին ամենէն աւելի մեծ արտադրութիւնը (La plus grande production du temps)։ Գիտութեան մասին իր սէրը հաշտեցնելու համար իր բաղդին կամ պաշտօնին հոգածութեան, պաղատագին կը խնդրէր աւելի շահաւէտ գործ մը որ իրեն զրական գիտական զբաղմանց համար պարապոյ ժամեր թողուր։ Յաջողելու համար, յարկեալ ազդեցիկ անձնաւորութեանց, և գլխաւորաբար նոյն առենի ամենակարող նախարարներուն՝ Ուիլեամ Էսէքսի և Ռոպերդ Սէսիլի. սակայն ասոնք թէև իրենց աղգական բան մը, գործ մը չի կրցին յաջողցնել ի նպաստ Պագոնի։

Եղելքը դարձուց յետոյ դէպի թագուհւոյն սիրական՝ Էքսի կոմսը, որ իր բոլոր բարեկամեցողութեամբ չի յաջողեցաւ ոեւէ կերպով օգտակար ըլլալ Պագոնի։

Գործերուն ամենէն աւելի մեծ ուրախութիւնը՝ Միսլէէքսի կոմսութեան կողմէ Հասարակաց Խորհրդարանին անդամ ընտրեցին, 1592ին։

Երեսուն և եօթնամեայ հասակին մէջ միմիայն կարողացաւ Պագոն իբրեւ հեղինակ հրապարակ գալու սկսիլ։

1597 թուականին հրատարակեց Բարոյագիտութեան եւ քաղաքագիտութեան Փորձերը, բնիկ անգլիերէնով, և զոր վերջէն լատիներէն լեզուով (*) լոյս հանեց (1625)։ Այս գործը, ճշգրտագոյն մտածումներով և գործնական օգտակարութեան մը իմաստուն խորհուրդներով լեցուն՝ դասեց զինք իր երկրին առաջնակարգ գրագիրաց ինչպէս ամենէ աւելի խորունկ մտածողներու կարգին մէջ։

Յորինեց միեւնոյն առենները իրաւագիտութեան ու վարչագիտութեան նիւթերու վրայ զանազան գործեր, որոնք իր մահէն վերջ միայն լոյս տեսան, և յղացաւ անգղիական բոլոր օրէնսդրութիւնը վերսին ծուելու ընդարձակ ծրագիրը, զոր թէև չատ անգամ ուզեց ի գլուխ հանել այլ մեռաց ան անգործադրելի։ Եղիսաբէթ թագուհւոյն արտասովոր խորհուրդին փաստաբան. պաշտօն մը՝ աւելի պատուակալական քան շահաբեր

որովհետև Էտուարտ Ի. այնպէս փափաք յայտնեց։

ՎԱՏԻԿԱՆ.— Պիոս Պապը, որ իր վերջին տկարութիւնէն բոլորովին ապաքինած է, անցեալ օր ընդունեց աւստրիական դեսպանը և դեսպանատան պաշտօնեաները։

ՕՂԻ.—Նիւ Եորք կը հեռագրուի թէ Լուիվիլ ամերիկեան քաղաքէն Սան Ֆրանսիսքօ ղրկուելու համար ճամբայ հանուեցաւ 25,000 ապառաւոր Համպուրկի և Պրէմենի ճամբով, որպէս զի ամն նատ փոխադրութիւնը, քանի որ ուղղակի ցամաքի ճամբով փոխադրութիւնը երկաթուղիի աւհադին ծախքերու դուռ կը բանայ։ Բայց ուղղիղը ա՛նքան երկար է որ հաւանական է թէ քանի մը տարիէն հաւիւ օղիին տակառները Սան Ֆրանսիսքօ պիտի հասնին։ Վաճառականները տակայն հաշիւ ըրած են որ այս կերպով աւելի ածան պիտի ծախուի օղին և փոխադրութիւնը աւելի խնայողական պիտի ըլլայ քան ուղղակի և ընտրան ճամբով։ Բայց այս անգամ լոկ փորձի համար ըրած են այսպէս, և պիտի չարունակեն եթէ յաջողի։ 1897ին ալ տասը նման փորձ մը եղաւ, և օղիի գործարանատէրներ մեծաքանակ արտածութիւններ ըրին երկաթուղիի ծանր տուրքերէն խոյս տալու համար։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶԲԸՐԻ.— Անգլիոյ նախորդ հէշկաւոր վարչապետը ծանր հիւանդ է։ Բժիշկները չարունակ կը հոկին։ Արդէն երկու-երեք ամիսէ ի վեր հիւանդ էր, բայց վերջերս սկսած է այլը կորսնցնել։ Իր ընտանիքին բոլոր անդամները հեռագրով կանչուեցան Հաթֆիլիսի դղեակը։ Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Լորտ Բրոդրիկսօրն, երէց տիղին Լորտ Սալզբըրիի, իր նշանաւոր հօրը քով կանչուեցաւ մասնաւոր հեռագրով։ Իր մէկ որդին Լորտ Էտուարտ Սէսիլ, որ Սուսանի անդ։ զօրաց հրամատարին Նըրնանգիզ պանորդներուն դեր գնդապետն է, անցեալ Դշ. օր Ամերիկայէն եգիպտոս մեկնեցաւ։ Հաւանական է որ անիկայ ալ հեռագրով ետ կանչուի։

ԱԼՊԵԱՆՑ ԱՂԵՏՔ.—Ժընէվի Բրէտի Լիսնէի պաշտօնականներն Մ. Բօլիէ անցեալ չաբթաս երկու բարեկամներու հետ ճամբայ ելաւ Մօն Պլան ելնելու։ Բայց սխալ քայլ մը առնելով ապառաժուտ փոսի մը մէջ ինկաւ և մեռաւ։

ԲԱՆԱՏՍ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Էրի Լըճին մէջտեղը Բանատայի մաքսային պահակ չոգենաւը Բէթրէլ, կրակ ըրաւ Ամերիկեան Սիլվըր Սբրէյ ձկնորսական նաւուն վրայ հետեւեալ պարագաներուն մէջ.—Բէթրէլ կէս օրին լճին Բանատական մասին վրայ տեսնելով Ամերիկեան ձկնորսանաւը, հրաման ըրաւ նաւապետին որ կենայ։ Ամերիկեան նաւապետը կ'առարկէ թէ Բանատայի պահակ չոգենաւը փորձեց խլոյն իր սրածայր երկաթը մնել իր նաւուն, իր հրաւէրին հնազանդանալու ժամանակ չտուած, և հետեւաբարփորձեց խլոյն չոգեպնդ վախչել։ Ասոր վրայ Բէթրէլ իր բոլոր թնդանօթներով սկսաւ կրակ բնել։ Գնան հարուածներ տեղացին Սիլվըր Սբրէյի վրայ, բայց բարեբախտաբար մարդու կորուստ չկայ։ Հաղածումը չարունակեց մինչեւ որ Սիլվըր Սբրէյ ոստմանագծէն անցաւ ծակծկած վիճակի մէջ։ Սիլվըր Սբրէյի նուազաղոյն գործը տեղեկագրեց Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարարութիւնն։

ԲԱՐԻԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ԶՈՀԵՐԸ.—Ինչպէս հեռագիրը համառօտիւ ծանոյց, Բարիզի Ստորերկրեայ Երկաթուղիին աղէտքին 19 զոհերուն յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Բաղաքապետութեան ծախքով։ Պաշտօնական արարողութիւնը, զուտ քաղաքային ըլլալով, չատ պարզ էր, բայց միւնոյն ատեն չատ յուզիչ։ Դագաղները երկու կարգի վրայ չարուած էին, իւրաքանչիւրին վրայ չատ ծաղիկներ դրուած էին Աէնէ Գաւառապետին հրամանաւ։ Հանգուցեալներուն ընտանիքներուն և բարեկամներուն կողմէ եւս մեծաքանակ ծաղկեփունջեր ղրկուած ըլլալով, դրուած էին մէն մի դագաղի գլուխը և ստորոտը։ Արարողութիւնը կատարուեցաւ քաղաքին զօրանոցին մէջ։

Մեծ դուռը սեւերով ծածկուած էր, ինչպէս նաեւ Բարիզ քաղաքին զինանշանով։ Սրահին մէկ ծայրը Հանրապետական Պահնորդներուն երաժշտախումբը մեռելական քայլերգը կը նուագէր մինչ բոլոր երեւելի անձնաւորութիւնները կը հանդիպէին։ Հանգուցեալներուն բարեկամները և ազգականները դագաղներուն մօտ կեցած էին, իսկ խուռն բազմութիւն մը ալ բակէն դուրս։ Երբ Վարչապետ Մ. Բոնպ ընկերակցութեամբ իր որդւոյն զօրանոցին դռնէն ներս մտաւ, բոլոր միւս նախարարները և չատ բարձրաստիճան անձեր հոն էին արդէն։ Մեռելական քայլերգէն վերջ, Բարիզի Բաղաքապետական Խորհուրդին նախագահ Մ. Տըվիլ բեմի մը վրայ ելնելով խօսք ուղղեց ժողովուրդին։ Իր դամբանական մէջ ըսաւ.— «Եթէ խորապէս յուզուած ենք ցաւակցական այս արտայայտութիւններէն որոնք մեզի կուգան բարձր տեղերէ և աշխարհի բոլոր մասերէն ուր Բարիզ ներուած է, եթէ զոհունակութիւնը ունինք տեսնելու կառավարութեան յարգելի պետը, նախարարութիւնը և հանրային իշխանութիւնները որոնք կը մասնակցին մեր վշտին, մենք, ամէն բանէ առաջ, կը պարծինք Բարիզով»։ Շարունակելով դովեստ կարդաց ջրանկիր զօրաց և ոստիկանութեան, յարելով թէ նոյն օրինակ ամէն աւերներու մէջ քաջութեան և անձնուիրութեան զարմանալի գործեր կատարած են անոնց անհատներ՝ որոնք իրաւունք ունին ժողովուրդին երախտագիտութեան։ Վարչապետ Մ. Բոնպ ըսաւ թէ կուգար յանուն կառավարութեան վերջին յարգանք մատուցանել մեռեալներուն, և ամբողջ Ֆրանսայի կոտ մասնակցիլ Բարիզի ժողովուրդին սուգին։ Եթէ դրական ապացոյցի պէտք կար ցոյց տալու համար թէ ամէն օր քնազդաբար զգացում ունի մարդկային մեծ ընտանիքին վերաբերելու, ասիկայ կ'երեւի այն միաձայն և խորին ցաւին մէջ զոր արթնցուց այդի աղէտքը։ Ամբողջ Ֆրանսայի այս հասարակաց վիշտը ամէն վարդապետութենէ աւելի կը բացայայտէ այն սերտ համերաշխութիւնը որ մարդը մարդուն կը միացնէ, հակառակ դասակարգերու և պայմանի անհաւասարութեանց տարբերութիւններուն։ Վարչապետը յարեց.—«Անշուշտ ցաւալի է որ այս համերաշխութիւնը աւելի ուժգին կ'երեւի դժբախտութեան բան սովորական ժամանակներու մէջ։»

Գործաւոր դասակարգերուն ամենօրեայ կեանքը ենթակայ կ'ընէ դիրենք աւելի մեծ վտանգներու։ Իրաւ է որ եղած են սոսկալի արկածներ, որոնց մէջ հարուստ և աղքատ հաւասարապէս վշտակցած են, ինչպէս Օբէրա Բոմիքի և Բարեգործական Պաղարին հրդեհներուն ժամանակ, բայց աւելի չատ են այն արկածները որոնց մէջ կը վնասուին ստորերկրեայ աշխատութեան միջոցին, երբ կը տուայտին երկրի աղիքներուն մէջ։ Բայց այս դիտողութիւնը, ըսաւ Մ. Բոնպ, պէտք չէ վերաւորէ ո՛չ մէկուն դիւրազգածութիւնը, և ամէնուն պարքն է աշխատիլ թեթեւցնել այն վտանգները որոնք գործաւորները կը պաշարեն իրենց պարաքին կատարման միջոցին։ Վարչապետը յարեց.— «Ձեր փափաքիր վճիռ արձակել ներկայ արկածին վրայ, կամ ոչ մէկը պահարակել մինչեւ որ Բենիչ Ցանձնախումբը իր գործը կատարէ։ Կրնամ սակայն ցաւ յայտնել որ նախազգուշութիւններ ձեռք առնուած չէին գծին չնոտեան սկզբնաւորութենէն ի վեր արգիլելու համար ա՛յսպիսի արկածներ զոր կարելի էր նախատեսել։ Մ. Բոնպ չարունակեց թէ, յուեստներուն աչքին աղէտքը կրնայ դիտութեան դատապարտութիւն մը նկատուիլ, որովհետև դիտութիւնն է որ հնարաւոր կ'ընէ այսպիսի աղէտքներ, բայց ընդհանրն ինչպէս նաև արդահալելի կ'ըլլայ խափանել գիտութեան յառաջադէմ ընթացքը։ Վարչապետը վերջացուց.—«Ինչ որ կրնանք և պէտք է ընել, սա՛ է թէ յարգե՛նք մարդկային կեանքին արժէքը հազարապատիկ աւելի քան գիտութեան յառաջդիմութենէն առաջ եկած նիւթական շահերը, և զանց չ'ընենք ոչ է աշխատութիւն կամ զոհողութիւն պաշտպանելու համար զայն։ Երբեմն այնպէս կը թուի թէ դիտութիւնը չատ ածան կը հանուէ մարդկային կեանքը երբ չահուն նժարին մէջ կը դնէ զայն։ Ամենաբագոյն դասակարգերուն կեանքերը մանաւանդ զոհուած են նիւթական չահ ձեռք ձգելու համար։ Ցուսա՛նք որ այս նոր դասը բարի պտուղ պիտի բերէ։ Հանրային իշխանութեանց պարքն է իրենց ձեռքէն եկածը ընել մարդկային կեանքը երաշխաւորելու համար վտանգի դէմ։»

Այս պաշտօնական արարողութենէն վերջ, ընտանիքներուն խնդրանքով, դագաղներէն տասնեւհինգը Նոդր Տամի եկեղեցին տարուեցան, ուր հոգեհանգստի պատարագ մատուցուեցաւ։ Մայր եկեղեցին լեցուած էր խուռն բազմութեամբ։

* * Էտուարտ թագաւորին և Իսաբելլայ թագաւորին ցաւակցական հեռագիրներէն զատ, Բորթուկալի թագաւորը, Ամէլիա թագուհին և Սպանիոյ Ալֆոնսօ թագաւորը ցաւակցութիւն հեռագրեցին Մ. Լուպէի։ Վիլհէլմ կայսրը աղէտքին լուրը առաջին պէս հրամայեց Բարիզի իր գործակատարին, ցաւակցութիւն յայտնել Ֆրանսական կառավարութեան։ Մ. Լուպէ անմիջապէս Պերլինի ֆրանսական դեսպանին միջոցաւ շնորհակալութիւն յայտնեց Գերման կայսեր իր ցաւակցական արտայայտութեան համար։

ԻՒՄՊԼԻՈՆԵՐՈՒՆ ԴՈՐՄԸ.—Ֆրանսական թերթ մը տարօրինակ պատմութիւն մը կ'ընէ Իմպէռներու դատին մէջ յիշատակուած հարիւր միլիոնին վրայ։ 1691ին Լա Հէյի մէջ մեռաւ Ֆրանսացի զօրավար Մէժէ։ Որովհետև կապակ չկնքուեցաւ, Օրանժի Վիլհէլմ Իշխանը տիրացաւ անոր ահագին հարստութեան։ Ժառանգորդները երբեմն հանելով զօրավարին կապակը, դատ բացին Իշխանին դէմ, և տակաւին կը չարունակէ այդ դատը։ Հարստութեան գումարը քաղաքներու տոկոսներով մէկեան մինչեւ այսօր եղած է 130 միլիոն ֆր.։ Ժառանգորդներէն մին Կիսդավ Իմպէռի մտերիմներէն է։ Իմպէռեանք առաջարկեր են ասոր իրենց յանձնել իր գործը, և թէ առայժմ իրմէ ոչ է փոխարինութիւն չեն պահանջեր մինչեւ որ գատը վերջ գտնէ։ Այս պատմութիւնը ընող լրագրերը կը յարէ թէ ժառանգորդը, որուն անունն է Միւլլէր, յաճախ կ'ընդունէր այցելութիւնը խորհրդարդ տիկնոջ մը որ Տիկին Իմպէռը ըլլալու է։ Նոյն լրագրին պատմածին նայելով, Տիկին Իմպէռ յաւաջիկայ նոյնի պիտի յայտարարէ եղեր թէ անցեալ տարի Մայիս 7ին այդ գումարէն 87 միլիոն ֆր.ը յանձնուեցաւ իր բարեկամհիներէն մէկուն, որուն անունն ալ պիտի տայ գատավարութեան վերջը, եթէ միլիոնները մէջ տեղ չեղնեն։

* * Ֆիկարօ հետեւեալ գաւէշը հրատարակած է Թէրէզ Իմպէռի վերայ.—«Թէրէզ իր գաղտնիքը ունի, Թէրէզ իր խորհուրդը ունի։ Իր բանտին մէջ ամէն օր մէյ մէկ նոր առասպել կը յղանայ։ Ըսելը դժուար է, բայց ընելը չատ դիւրին է։ Եւ Տարբ երդուեալք մինչեւ հիմա դեռ բան մը չեն գիտեր։

«Դատաւորներէն իսկ անտես պիտի մնայ խնդիրը։ Պէտք է գիտնալ որ Թէրէզ մինակ կը մնայ և չէ խօսիր։ Դեռ բան մը տուած չէ, բայց չատ բան ընդունած է, և մինչեւ վերջը պիտի խնդայ այս երկրին վրայ։

«Նախագահ Պոնէ, որ տիկինին հետ մեղմութեամբ և քաղցրութեամբ կը վարուի, ամբողջ երկայն դատավարութեան միջոցին պիտի չկրնայ հասկընալ սա «մայիս 7»ի գաղտնիքը։ Զոր Թէրէզ իր ետեւէն կը քաշէ։

«Հաւատարիմ պիտի մնայ Թէրէզ խոստացուած համբութեան։ Եւ երդուեալները իրենց վճիռը պիտի տան, ըսելով անոր մասին, — Ո՞վ է ուրեմն այս կինը, — և պիտի չհանկուան։»

ՀՐԵԱՆԵՐԸ.— Օտէսայէ կը գրեն թէ Եկիպտէիկրատի հրէից գաղթականութիւնը դէպի Ամերիկա, երթալով կ'աւելնայ։ Ցուցեր ամուսն 300 Հրէայ ընտանիքներ գաղթեցին Օտեսայի նաւահանգիստէն։

ՌՈՒՍԱՍ Ծ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ.— Ռուսիա կը չարունակէ իր զօրաց համախմբումը Մանչուրիական երկրին մէջ։ Ամէն օր զօրքերու համախմբութեան յատկացեալ տասը կառամատրեր կ'անցնին Անդրայայքական երկաթուղիին վրայ։ Ի մօտոյ մինչեւ 100, հազար զօրք պիտի խմբուին այն կողմերը, և առաջին հրամանին վրայ պատրաստ պիտի ըլլան մանչուրիոյ մէջ, և անկէց ալ Ծովկիզերք երթալու։

* * Մանչուրիոյ և բովանդակ Ծ. Ասիոյ ռուսական ստացուածոց համար նոր հաստատուած ռուսական Փոխարքայութեան գործերը և իրաւասութիւնները սահմանելու համար նախարարական մասնախումբ մը կազմուած է, որուն կը նախագահէ Զարը։ Առաջին փոխարքան դեր Ծովակալ Սկեքսիվ, աւագ թիկնապահ Զարին և ազգական Նդ Վեհափառութեան, հրաման ընդունեց իր վարչութեան գործերուն համար տեղեկութիւններ հաղորդելու Զարին։

** Քօրէայի կառավարութիւնը ևրեք հարիւր անգլ. արամար հող չնորհած ըլլալով Ռուսներուն Եօնկամբոյի մէջ, Սէուլի մայրաքաղաքի դեսպանը բողոքեց այս մենաշնորհին դէմ։

** Հնդկաստանի անդրիական փոխարքայութիւնը ի՞նչ իրաւասութիւն ունի որ ունի, նոյն իրաւասութիւնները պիտի ունենայ նաև ռուսական փոխարքայութիւնը Ծ. Ասիոյ ռուսական երկիրներուն վրայ։

ՃԱՄԱԻԲՈՅՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.— Անթօնինօ նաւահանգիստէն զատ Մարիա Նազարանդիսը, Մօրանի ծոցը և քըսանի չափ փոքր քաղաքներ և գիւղեր թագաւորէն խորտակուած են։ Ցիսուն հոգի փլատակներու տակ մնացած են։ Շատ նաւեր ընկղմած են։ Կղզիին արեւելեան մասերու բոլոր ծառերը և պարտէզները փճացած են։ Նիւթական վնասը երկու միլիոն անգլ. ոսկին կ'անցնի։ Հազարաւոր բնիկներ առանց քնակարանի մնացած են և ողորմելի վիճակի մէջ կը թափառին ապրելու համար։ Ամենէն նեղ ասիկայ է որ Ֆրանսական կառավարութիւնը Մ. Լեզոնի Ֆրանսական դեսպանին միջոցաւ շնորհակալութիւն յայտնեց Գերման կայսեր իր ցաւակցական արտայայտութեան համար։

ԻՒՄՊԼԻՈՆԵՐՈՒՆ ԴՈՐՄԸ.—Ֆրանսական թերթ մը տարօրինակ պատմութիւն մը կ'ընէ Իմպէռներու դատին մէջ։ Ռուսական ոստիկանութիւնը Ֆրանսայի դահավառանդ իշխանուհին մանչ զաւակ մը ծնաւ, որ Նիքօլա անունը պիտի կրէ։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ.— Կայսերական ամրոցը Բաքով գնաց, ռազմախրճեներուն ներկայ գտնուելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Սալզբրիի աւղջական վիճակը կը բարւոքի։

ԲԱՐԻԶ.— Լրագիրները կը ծանուցանեն թէ, նոր հրդեհ մը ծագեր է սորբերիեայ երկաթուղիին գծին վրայ և խուճապ մը տեղի տուեր է։ Սակայն անձի կոչուստ չէ պատահած։

—Գաւառային Խորհուրդներու նստաշրջանը այսօր բացուեցաւ։ Անոնցմէ մեծ մասը Կառավարութիւնը չնորհաւորեց, Կրօնական Միաբանութեանց դէմ իր քաղաքականութեան համար։

—Իմպէռեան դատին մէջ, քանի մը վկաներ Ռանդ Վիմէէի գործին նկատմամբ յայտարարեցին թէ, երբեք լոնտնաւոր համարակալութիւն չէ ունեցած նշանակած դրամագլուխը չէ վճարուած և տամարները չնեռու էին։ Ցեսոյ լուսեցան ամբաստանեալ կողմէն նշանակուած վկաները։ Ֆրեսերիք, կապի խնդրին վրայ նախագահին կողմէ հարցաքննուելով, պատասխանեց թէ անկէ տեղեկութիւն չունէր։ Բայց Թէրէզ պատասխանեց թէ միլիոնները պիտի դան, և եթէ չդան, ինք ճշմարիտ անունը պիտի ըսէ Բրասֆորտներուն, որոնց յանձնած է ինք միլիոնները երկու պայուսակներու մէջ, և զոր վերջին անգամ ինք տեսած էր Մասրիտի մէջ։ Դատին չարունակութիւնը վաղուան թողուեցաւ։

ՎԵՆՆԱ.— Ֆրանց-Եօզէֆ Կայսր այսօր երկրորդէն խորհրդակցեցաւ Վարչապետ Մ. Բէօրպէրի հետ այն պատասխանին չնորհակալութիւնի վրայ, զոր կարելի է ընել Մահառատանի, հաշտարար նպատակաւ։ Կայսրը վաղը Բէշդա պիտի երթայ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կայսրն ու կայսրուհին Վիլհէլմահօհէ դղեակը դացին։

ՀՌՈՄ.— Պիոս Ժ.ի առաջին կոնդակը յառաջիկայ Սեպտ. 15ին պիտի հրատարակուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 6 19 Օգոս. Դշ.)

ՑՈՐԵՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան	33	փր.
» միջին տեսակ և Բումէլի	31-32	»
Ճերմակ Ա. լիպրայէն պակաս	8	դշ.
» Բ. »	$8\frac{1}{2}$	»
Մակսիմէ (խառն) »	$9\frac{1}{2}$-$10\frac{1}{4}$	»
» (հաճարով) »	11-$11\frac{1}{2}$	»

Այսօր ժամանեց Բումէլի 2 վագոն լիպրաէն պակաս $8\frac{1}{2}$-$8\frac{3}{4}$ դրշ.։

Ա Լ Ի Ւ Ր

Տեղական քրմա Ա. պարկը	72	դշ.
» » Բ. և Գ. »	68-70	»
Գուրկաղ 720 պարկ. Ն՝	(1) 74-75	դրուշ։

Թ Ե Փ

Օխան $15\frac{1}{2}$-16 փարա։

Գ Ա Ր Ի

Ադէկ տեսակը $10\frac{3}{4}$ դրշ. դրիւբ

Երկարդ. » 10-$10\frac{1}{2}$ »

Մ Ի Ս Ի Ր

Օխան 27-29 փարա։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ Երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Մ. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արք. Ցովանէսեան, Տ. Վահրամ արք. Մանկունի, Գաբրիէլ եպս. ՃԷՎԱՀԻՐԵԱՆ և Սանասարեան ու Սեբեան քահանաները. իսկ Բաղ. Ժողովէն Գաբրիէլ Նորատունկեան, Տիգրան Եուսուֆեան, Գրիգոր Արարեան, Սեսրոպ Տէր-Գրիգորեան, Մինաս Սեբեան, Մկրտիչ Աւասեան, Տիգրան Տէր Ներսէսեան էֆէնտիները։

Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1. Մ. Պատրիարք Հայրը տեղեկութիւն տուաւ թէ՝ Պոլիս գտնուող եպիսկոպոսները փափաքելով խորհրդակցութիւն կատարել Մայր Աթոռոյ և Ռուսաստանի հայ եկեղեցիներու և ուրիշ բարեպաշտական հաստատութեանց բոլոր ստացուածքներու և միանգամայն հոգեւոր դպրոցներու խնդրին համար, երէկ իր նախագահութեան ներքեւ նիստ գումարած են Պատրիարքարանի մէջ և այս խնդիրները պարագային համեմատ լրջորէն նկատողութեան առնուելով ինչ ինչ ձեռնարկներ կատարել յարմար դատած են, և հետեւաբար ներկայիս ժողովին տուած որոշումներուն բանաձեւը։ Ասոնց ժողովը իր կատարեալ համաձայնութիւնը և զոհունակութիւնը յայտնեց որոշուած ձեռնարկներուն մասին, նոյնպէս և ի պահանջել հարկին օգնելու, այդ ձեռնարկներու արդիւնաւորմանը համար։

2. Ժողովը խորհրդակցութիւններ ըրաւ և նկատողութեան առաւ երուսաղէմէն եկած այլ և այլ խնդիրները և անոնց մասին կարեւոր անօրինութիւններ ըրաւ։

3. Ն. Ս. Օծութիւնը կոնդակ մը ղրկած էր, որով իր չնորհակալութիւնը կը յայտնէր և իր հայրապետական օրհնութիւնը կը նուիրէ՝ այն հանդէսներուն առթիւ որոնք կատարուեցան Էջմիածնայ հիմնարկութեան 1600 ամեակին առթիւ։

4. Կարնոյ և Երզնկայի մէջ Կրօն. և Բաղ. Ժողովներ ընտրուած ըլլալով Պատրիարքարանի հաստատութիւնը խնդրած էին։ Ժողովը ստուգելով անոնց օրինաւորութիւնը հաստատեց։

Ժողովը առանցքէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը յարաբերական խնդիրներով։

ԻԶՄԻՏԻ առաջնորդ Տ. Սահականոս Եպս. Յովակիմեան որ Պոլիս պիտի երթար տեղւոյն կրթ. և եկեղ. խնդիրները կարգադրելու, ետ կեցած է իր այս մտադրութենէն և Պոլսոյի վրայ ձեռնադրուելիք երկու քահանայացուներու կարգը պիտի տայ Ատաբազարի կամ Իզմիրի մէջ։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը արտօնեց Մալկարայի Ազգ. վարժարանին վերաշինութիւնը։

ԵՐԷԿ Խառն Ժողովին ներկայացաւ Պիլէճիկի առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմրիւքճեան որ առաջիկայ երկուշաբթի կը մեկնի իր պաշտօնատեղին և իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։ Այս առթիւ, Տ. Մովսէս եպիսկ.ի հաղորդուեցաւ Պիլէճիկի վարժարանին վերաշինութիւնը արտօնող կայս. Իրատէին չնորհուիլը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ երէկ հասած նամակ մը՝ ի մէջ այլոց կը տեղեկացնէ թէ, վանուց եւեմտից տեսուչ վարդապետը, Եպիսկոպոս մը, Տ. Եղիշէ վրդ. Զիլինկիրեան և Ցովսափեան Աբամ էֆ. վերջնթեր կիրակի օրը Ռէմլէ վանքը գացած, և այցելութիւն տուած են հոն վերջերս մեկուսացող Տ. Մամբրէ Սրբազան Մարկոսեանին։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը՝ Սանասարեանց վարժարանի խնամակալութիւնը նիստի հրաւիրուած է, որ պիտի գումարուի Նախագահութեամբ Մ. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Վսեմ. Դարբիէլ էֆ. Նորատունկեանի, և պիտի զբաղի վարժարանին յառաջիկայ ուսումնական շրջանի ծրագրով։

ՎԱՆԷՆ կը գրեն մեզի.— Այս պահուս Վարագայ Վանուց Հոգաբարձութեան մէջ անհամաձայնութիւններ մը կը նշմարուին, որուն յայտնի ապացոյց կրնայ համարուիլ Հոգաբարձութեան ատենադպիր Սինեքերիմ էֆ. Ալէքսարքէմեանի հրաժարիլը։

Թերթերը գրեցին արդէն Հոգաբարձութեան ատենապետ Գաբամաճեան էֆ.ի Վանի զանգակատան նորոգումը և կանգնեցուցած յիշատակարանը։ Գաբամաճեան էֆ. զանգակատան մէջ դրած իր յիշատակարանի վրայ, իրը հիմէն չնչող արձանագրել տուած է. բայց յայտնի է որ հանգուցեալ Տ. Դանիէլ վարդապետ չնեռած է այդ զանգակատան վարի մասը, բայց իր յանկարծական մահուանէն կիսատ կը մնար, զոր Գաբամաճեան էֆ. ամբողջացուց։

—Վանայ մէջ հաւասարապէս ամէն մարդ գովեստով կը խօսի Ս. Գրիգորի վանքին նախկին Հոգաբարձութեան վրայ։ որ թէ՝ վանքին և որանոցին նիւթական և բարոյական բարգաւաճման համար թափած անխոնջ աշխատութեան և ջանքերու փոխարէն իրը վարձքը ընդունեց ո՛չ այնքան պատուաբեր հրաժարացում մը։ Ասկէ 7 տարի առաջ երբ վանքը այն հոգաբարձութեանը յանձնուեցաւ՝ վանքը ոչինչ ունէր, բայց Հոգաբարձութեան ջանքովը աղջկանց որբանոց մը բացուեցաւ, ուր կ'ուսանէին և կը խնամուէին մօտ 100 անուշիներ, վանքը այսօր ունի 150է աւելի ոչխար, 50է աւելի դրուար, 20ի մօտ՝ նորակառոյց սենեակներ և 3000—4000 բարտենի և ուռենի տունկ։ Բայց Նորընտիր Հոգաբարձութիւնը սակայն այս մէկ երկու տարի չրջանին մէջ ցոյց տուաւ թէ ընդունակ չէ իր պաշտօնին, որովհետև անդամներ, որոնցմով կազմուած էր արդի Հոգաբարձու մարմինը, բնաւ հանրային գործոց մէջ պաշտօն վարած չեն և փորձառութիւն չունին այս տեսակ գործերու մէջ։

Նախորդ հոգաբարձութիւն, անցեալ տարի 50—60 ոսկի դարպաս առաւ մինչդեռ ներկայ հոգաբարձութիւնը 400—500 ղ. հաւիւ կարող եղաւ հաւաքել այս տարի։ Նորընտիր հոգաբարձութիւնը գործի գլուխ անցնելով իր առաջին գործը եղաւ առանց բացատրութեան պաշտօնէ արձակել որբանոցի ուսուցիչները առանց հանկնալու կամ չուզելով հանկնալ թէ այդ կերպով մեծ հարուած մը տուած կ'ըլլար որբանոցի կրթական վիճակին, վասն զի ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է թէ ուսուցչի փոխումը դպրոցի խանգարում ըսել է, և մանաւանդ որ հնարք ճամբաւ դնելով անոնցմէ կարող և խղճամիտներ կոչուած չեն պաշտօնին գլուխը։

—Կեդր. վարժարանի խնամակալութիւնը մեր գործունէութեան մէջ է, որ առանց ոչնչի 1000 սակիի մօտ ծախքով մը դպրոցական չէնքի կառուցման սկսած է դարձունէն ի վեր, որուն վարի յարկը մէկ երկու չաբաթէն պիտի գոցուի։ Անցեալ չաբաթ օր (12 Յուլիս) խնամակալութիւնը դպրոցի այս կերպներով և գործաւորներով միասին չէնքի մէջ լուսանկար առնել տուաւ։ Շնորհակալութիւնը թէև արագ արագ առաջ կ'երթայ բայց խնամակալութիւնը ծայր աստիճան դրամական նեղութեան մէջ է, որովհետև բրած դիմումներուն ո՛չ մէկէն պատասխան ստացած չէ։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԱՏԱԲԱԶԱՐ.—Մեծ. Գրագիր.— Ձեր 4 թուականիրը ստացանք։ Ուրիշ անգամ ալ գրեցինք, այս անգամ ալ կը կրկնենք նոքէն։ Զրկած դրամագլուխ հաշուեցուցակը, այսինքն որ բաժնորդներուն բաժնեգիրները գանուած ըլլալը ցուցնող ցուցակը ընդհանուր ղրկեցէք մեզի, որպէս զի անոր համեմատ դիտնանք թէ Նարեկները որու որու պիտի ղրկենք։ Մինչեւ որ հաշուեցուցակը չը ղրկէք, օղին մէջէն գործ կնոք կրնար տեսնել։

Ցաւօք կը ծանուցանենք մեր Մարգար աղա Մարգարեանի, որուն յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր ժամ 3½ (Ը. Թ.) Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ։ Հանգուցեալը հայրն է ազգ. ուսուցիչ Գրիգոր էֆ. Մարգարեանի, որուն մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք։

Այրի Տիկին Ամնա Սմբատեան, Տէր և Տիկին Միհրան Սմբատեան, Տէր և Տիկին Կարապետ Բաղուճեան, Տէր և Տիկին Ցովսէփ Թոգատեան և պարագաները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՄԱՆՈՒԿ էֆ. ՍՄԲԱՏԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

19 Օգոստոս 1903

Ցրտնա. 3% 3% Français)	97 40
Բէժի (Tab. Turcs)	398 —
Գոնսոլիտ (R. Turque D)	31 85
Երկաթուղի (Lots Turcs)	126 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	588 —
Թրանսվալ (Transvaal)	108 —

ՆԱՒԼԸ-ԳԱՐՈՒԻ ՁՐՕՍԱՐԱՆԸ

Թատերասէր հասարակութեան սիրուն և հաճելի ժամանց մը հայթայթելու համար, ինչպէս ասկէ առաջ քանիցս, այս իրիկուն ալ ժամը 2½ին հանրածանօթ Հայ արուեստագէտ Յովսէփ էֆէնտի Սրվանեան Նաւլը-Գարուի պարտէզին մէջ իրեան քրքջալի և բարոյալից թատերգութիւն մը պիտի ներկայացնէ։

Ցովսէփ էֆ.ի ճարտարութիւնը ամենուրեք գնահատուած է, և ԲՈՒՆԻՆ ԱԼԱՅԻ ձեռն տակ իր զուարթ և բարոյալից խաղերը կ'արժէ տեսնել։

Կը յանձնարարենք այս իրիկուան խաղը, ՃԵՄԱՐԻՏ ՍԷՐԸ, որ կրնա սիրտը իրար կը միացնէ, հակառակ իրենց ծնողաց բռնութեանց, ամէն դժուարութեանց։

Մկրտիչ էֆ. Շիրինեան ալ իր օրվան գեղեցիկ կատակներ պիտի նուագէ։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Գործունեայ երիտասարդ մը որ բաւական տարիներ առեւտրական դրասենեակին վրայ պատասխանատու եղած է, պատրաստ է «և է պաշտօն ընդունիլ վաճառատան մը մէջ։ Պատասխանատու երաշխաւորութիւն։ Դիմել խմբագրութեան։

ՀՈԳԱԿԱՒՈՐ ՀՈՎԱՆՈՅՍՎԱՅԱՆ ՂԱՒԱՌԱՅ

ՄԻՀՐԳԱՏ ՀԱՃԻԱՆԱՑ

Ղալաթիա կամուրջին դէմ, Ա՛ռ. Զախ երկու անկիւնները, թիւ 9 և 33, և գործատեղի Հալիլ Փաշա փողոց թիւ 10, ուր կը պատրաստուին ընտիր և գեղացկուն հովանոցներ, և կը փոխուի հինցած հովանոցներու կերպանները ճիշտ նորի պէս։

ԹԷՎԱՖԻՀԱԹ

ԱՏԼԻՃԷ

Լնգարէ վիլայէթի Իսթինաք մասքէմէսի ձէգա սաիրէսի բիեսէթի՝ Ինիսալէնտիկեար վիլայէթի Իսթինաք մասքէմէսի միւտաաի ուսուսիի սասատեկիրու Իսմայիլ Հագգը պէյէ,

Պիուսալէնտիկեար վիլայէթի Իսթինաք մասքէմէսի միւտաաի ուսուսիի՝ Հալէպ վիլայէթի Իսթինաք մասքէմէսի միւտաաի ուսուսիի սաղգը բրի, Թէվֆիգ էֆ.յէ,

Ճիսրը Երիէկէ զաղաար Պիտայէթ մասքէմէսի բիեսէթի՝ Օրթաքէոյ զաղաը Պիտայէթ մասքէմէսի միւտաաի ուսուսիի մուավինիի՝ Հալէպ վիլայէթի Թիճարէթ մասքէմէսի ազատ սաղգաբանտան Պոսոսաքի էֆէնտիյէ,

Բէօրիւլի զաղաը Պիտայէթ մասքէմէսի միւտաաի ուսուսիի մուավինիի՝ Մէքթէպը Հուգուգը Շանանէ մէզունարբնտան Նիյմէթուլլահ էֆ.յէ Թէվֆիգ պույրուլմուշ ալը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ՆԱՀԱՆԴԵՐԸ.—Յունասատանի վարչապետ Մ. Բալլի, օտար դեսպաններու հետ ունեցած մէկ տեսակցութեան մէջ, խօսելէն քանդաստեց Պուլկար աւազակներու խումբերուն ընթացքը, որոնք պալքանեան ցամաքակղզիին անդորրութիւնը կը վրդովեն։ Գուլեստով յիշատակեց և խօսեցաւ Կայս. կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած խմատուն միջոցներուն վրայ, աւազակներու ջնջման մասին, և ըսաւ թէ, այդ չարագործները իրենց բերնին չափը պիտի առնեն անմիջապէս։

—Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ իր Կայս. բարեւները հաղորդել տալ Կայս. Բ. զօրաքանակին հրամատար զօր. Ամրիի փաշայի և այդ բանակին բոլոր կիսաքաջի հրամանատարներուն։

—Կայս. Դ. զօրաքանակին հրամատար Մայրի փաշա, թեթեւաշարժ դիւզերուն հրամատար Սիւլէյման փաշա, և Սելանիկի դատական քննիչը, Սելանիկէն Մանասթիր մեկնեցան։

—Իտալիէն պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ, Բըրք Բիլիսէլ Թաշ-Թէփէ գիւղին ժողովուրդը, որ յիմարական թեւադրութիւններու մատկ ըսնալով Արեւելեան Բումելի փախած էր, զղջացած է իրեն այս ընթացքէն։ Բոլոր այս գիւղացիները Օսմ. իշխանութիւններէն խնդրած են ընդունիլ իրենց պատակութիւնը, և վերահաստատուիլ իրենց նախկին ընտանեկան յարկին մէջ։ Խնդրանքը ընդունուած է։

—Գոսովայի պաշտօնաթերթն ալ կը գրէ թէ, Բատովիչայի գաւառակէն 10 հոգի, որոնք Պուլկարիա փախած էին, նոյնպէս հպատակութիւն յայտնած են Օսմ. իշխանութեանց և իրենց երկիրը դարձած։

—Բրէչովայի Բէյման գիւղէն Բէյման անուն անձը որ ընտանիքով Սերպիա գաղթած էր, զղջում յայտնեց և արտօնուեցաւ իր գիւղը վերահաստատուելու։

—Գոսովայի Իշխանութիւնները ձերբակալեցին նաեւ Թաչ Քարա Եուվան, Մոկարին, Տիմօ, Թանաշքօ, Բութան, Հապլով և աւազակ Զաքօ անձերը, որոնք սպանութեան և աւազակութեան ոճիրներով ամբաստանուած են։

—Ընդհ. քննիչ և Մանասթիրի փոխ-կուսակալ Հիլմի փաշա, ընկերակցութեամբ իր Ա. քարտուղարին և միւս հետեւողներուն, կիրակի օր մասնաւոր կառատուիլ Ման թար ժամանեց։

—Թաչլըճայի ոստիկան զօրաց, ոստիկաններու և դատարաններու վերակազմութիւնը աւարտեցաւ։

—Բրիչիթնայի մէջ, քրիստոնեայ 3 նոր ոստիկան-դիւսար առնուեցան։ 8 չարագործներ ձերբակալուեցան։ 16 գիւղապահներ, 2ը քրիստոնեայ, անուանուեցան։ Քալքանտելէնի մէջ ալ 7 գիւղապահներ, 3ը քրիստոնեայ, անուանուեցան։

—Մարդահամարի գործողութեանց արդիւնքէն կը տեսնուի թէ, Քալքանտելէնի գաւառակին բնակչութիւնը 4700 հոգի աւելցած է։

—Հաշտարար յանձնաժողովները 1000 վէճեր կարգադրեցին։

— Սերպոյ սահմանագլուխին մօտ, Վիլէնբրնի մէջ շինուած պահականոցին բացումը կատարուեցաւ։

ԿԱՅՍ. ՀԵՌԱԳԻՐ.— Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Աւստրիոյ Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր, անոր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։ Ն. Վեհափառութիւն, փոխադարձաբար շնորհակալութիւն յայտնեց։

ԱԻՍՏՐԻՈՅ Ֆրանց-Եոզէֆ Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, ինչպէս գրեցինք, առջի գիշեր չքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ Եէնիգիւղի Ա-ւբսարիական գեսպանատան մէջ։ Դեսպան Պ. տը Բալիչէ Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր և Վեհ. Սուլթանին համար բաժակ պարպեց։ Այս երկու բաժակաճառերուն յաջորդեցին աւստրիական և Համիտիէ քայլերգները, որոնք ունկնդրուեցան ոտքի վրայ։ Ճաշին մէջոցին Վեհ. Սուլթանին կողմէ ղրկուած պատանեան նուագախումբը ընտիր կտորներ կը նուագէր։ Դեսպանատան առջեւ, քարափին վրայ բարձրաւանդակ մը չինուած էր լուսավառութեանց համար, որոնք չքեղ էին։ Թաւրուզ պահակաները և Լոյտի Տաֆնեն շոգենաւը նոյնպէս լուսազարդուած էին։ Դիւթական տեսարան մը կը պարզուէր։ Շքեղ և բազմաթիւ հրաւաղութիւններ կը կատարուէին ծովին վրայ։ Շոգենաւին մէջ ալ հացկերոյթ մը տրուեցաւ։ Դեսպանատան հացկերոյթէն ետք, կարգ մը հրաւիրեալներ Տաֆնեն եկան, ուր հիւրասիրութիւններ ընծայուեցան անոնց։ Հանդէսը առաւօտեան ժամը 1ին (Հ. Ե.) վերջ գտաւ և բազմաթիւ հրաւիրեալները Պոլիս իջան շոգեմակոյկներով։

ԴԵՐՄԱՆ դեսպան Պ. Մարշալ, որ հիւանդութիւնը դարմանելու համար Եւրոպայի Ջերմուկները գացած էր, ապաքինած ըլլալով, այս Բշ. Պոլիս կը սպասուի։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՀԻՊՊԱՏՈՄՆԵՐԸ.—Լանտոնի պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ հետեւեալ անուանումները.—Սեպանիկի, Եանիայի, Մանասթիրի և Գոսովայի ընդհ. հիւպատոս՝ Մ. Բօպէր Վայնհամ կրելիս։ Կրէտէի ընդհ. հիւպատոս Մ. Ֆիլիբմ Հոսարտ։ Թեհրանի դեսպանատան արեւելեան լեզուներու քարտուղար Մ. Ճորճ Զբրիլ։ Թեհրանի փոխ-հիւպատոս Մ. Հէրպէր Բրիչարտ։ Շերազի փոխ-հիւպատոս Մ. Թոմաս Ճորճ Կրահամ։

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ անօրէնութեան մէկ տեղեկագրին վրայ, որ կը յայտնէր թէ փիւնիկեան և սիրիական հնութիւնները արտասանման կ'անցուին, Բ. Դուռը գրեց մաքսային վերատեսչութեան, ուշադրութիւնը հրաւիրել մաքսային իշխանութեանց որպէս զի ասկէց ետք ամէն միջոց ձեռք առնեն, այդօրինակ մաքսանենդութեանց առաջքն առնելու համար։

ՊՈՒԿՍԸ դահլիճին որոշումով, պուլկար շոգենաւային ընկերութեան նաւերը նաւահանգստի և քարափի տուրք չպիտի վճարեն։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ. — Առողջապահական բարձր խորհուրդին որոշումով, Սիւրիական Տրիպոլոյս մօտ, Արմաթ կղզիին ժամանումները 10 օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին։

ՄԱԽՍՈՒՍԻ վարչութիւնը որոշեց կամուրջին Ղալաթիոյ կողմի սամանները ալ չեմ գիտեր թէ ի՛նչ վայրագ դէրք ունին, որ իրենց այլակերպուած մարդերու երեւոյթ մը կուտան։ Կը հասկնա՞ս, եթէ թապլո մը չինես տոնոյմով, պէտք է որ դիմագիծութիւնին փոխես. անձերուդ ամէնքն ալ եղբայր չեն կրնար ըլլալ, ասիկա ծաղրելի կ'ըլլայ։

Աշխատանոցէն ելաւ և դուրսը, խրնդալով ասելցուց.

— Իրաւ որ, շատ հաճոյք զգացի քեզի տեսնելով. հիմա հրաշքներու կը հաւատամ... տէր Աստուա՛ծ։

Վար իջաւ։ Լոռան դարձաւ ալեւոտանոց խօսելով։ Երբ նկարիչը իրեն դիտողութիւն ըրեր էր թէ բոլոր գըլուխները իրար կը նմանէին, յանկարծ անդրին դարձած էր իր ուժգնութիւնը ծածկելու համար։ Այս ճակատագրական նմանութիւնն էր որ զայն հարուածեց։ Եկաւ կամաց մը կեցաւ պատկերներուն առջեւ. որքան որ դիտէր նոյնքան, մէկէն միւսին անցնէր, պաղ քրտինք մը կը թրջէր կնճակը։

—Իրաւունք ունի, մտմտցնց, ամէնքը իրարու կը նմանին... Բամիլի՛ կը նմանին...

Եւ գնաց, նստաւ բազմոցին վրայ, առանց աչքերը պատկերներէն զատելու։ Առաջինը ծերունի դէմք մըն էր, երկար ճերմակ մօրուքով. այս ճերմակ մօրուքին տակ, նկարիչը կը գուշակէր Բամիլի նիհար թուշը։ Բ.ը խարտեաշ դեռատի աղջիկ մըն էր և այս աղջիկը անոր կը նայէր իր զոհին կապոյտ աչքերովը։ Միւս երեք դէմքերը մէկ մէկ գլխ ունէին խեղդուողին։ Այս գլուխներուն մէջ առելի նմանութիւն մը կար, տառապող և տարապարար երեւոյթ մը ունէին, առաւդողի միեւնոյն զգացումներուն տակ ընկճուած կարծես։ Իւրաքանչիւրը թեթեւ ծալք մը ունէր բերանին ձախ կողմը, որ չրթունքները կ'երկարեր և ծաղրածու կը դարձնէր զանոնք. այս ծալքը, Լոռան յիշեց թէ տեսած էր խեղդուողին գնդակահատուած դէմքին վրայ։

Լոռան հակցաւ թէ Մարկին մէջ չատ նայած էր Բամիլի. դիակին տեսքը խորապէս քանդակուած էր ներսը և ետքը իր ձեռքը, անգիտակցաբար գծած էր միշտ գիծերը այն անռելի դէմքին, որուն յիշատակը իրեն կը հետեւէր ամէն տեղ։

Կամաց կամաց նկարիչը, որ կը տարածուէր բազմոցին վրայ, կարծես տեսնել դէմքերու կենդանանալը։ Իր առջեւ հինգ Բամիլներ ուներ հիմա. հինգ Բամիլներ զորս ի՛ր իսկ մատներովը ստեղծած էր, և որոնք զարհուրելի արտակարգութեամբ մը, ամէն տարիք և ամէն տեսակ ունէին։ Ոտքի ելաւ, պատուհանը և դուրս նետեց. ինքնիրեն կ'ըսէր թէ սարսափէն պիտի մնանէր իր աշխատանոցին մէջ, եթէ ոչ վրայ ի զուր փորձած ըլլալով յաղեցնել իր վայրագ կիրքը, ալ յուսահատած կը դեռատի աղջկան մերժումներէն, և դարն դեռը գլորած էր, որ խեղդուած էր։ Հրէշ եղբայրը ձերբակալուած է։

ՓՈՒՐՈՒԻ.— Գավաղէն կը գրեն թէ հիւսիսային արեւմտեան սաստիկ հովէն, առջի օր անգլիական շոգենաւ մը Մաճար Դալէի առջեւ խրած բայց բիչ ետքը ազատուած է։ Անգլիական ուրիշ շոգենաւի մը կողմէ քարանթինայի կայանը մակոյկ ղրկուելու պահանջուն, նաւաղ մը ծովը ինկած՝ սակայն ազատուած է։ Օսմ. առագաստանաւ մը, 20000 օքա ածուխ և 100 չէքի փայտ ծովը նետելով հաղիւ կրցած է նեղուցէն ներս մտնել՝ առագաստները կարը կտոր եղած։

ԽԱՐԳԱԽՈՒԹԻՒՆ. — Սարաքեանի Դրան հաշտարարութեան ճիւղին քարտուղարներէն Համի էֆ. ձերբակալուեցաւ, որովհետեւ դաւառները պաշտօնավարող սպայի մը ամսաթոշակէն գալիս գանուող ընտանիքին թոշակ մտին համար 500 ղրուշոց կեղծ թուղթ մը պատրաստելով, ուրիշի ծախելու ձեռնարկած էր։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.— Մախսուսէի Պեճկազի շոգենաւը, որ առջի օր Մուտանիայէն կուգար, ուղեւորները Ղալաթիոյ քարափը հանելէ ետքը, երբ ելար Բէօշիկի առջեւ խարսխանիշին կապուելու կ'երթար, հոսանքէն մղուելով ինկաւ Ռէյտի Սկիւտար շոգենաւին վրայ, որուն մակոյկը քակը կեցած էր։ Այս վերջինին նաւաղներէն Շաքիրօղլը Հարուն, 22 տարեկան, մակոյկը խորտակումէ ազատելու համար, մէջը նետուեցաւ, սակայն այդ միջոցին Պեճկազի մատնանշով, մակոյկը երկու շոգենաւներուն մէջտեղը մնաց ու կտոր կտոր եղաւ։ Հարուն ալ ճնշուելով ծովը ինկաւ ու խեղդուեցաւ։

ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ. — Հելլենատպատակ աղջիկ մը Բաթինա, ոստիկանութեան դիմելով բողոքեց Պէօյուք Տէրէ բնակող Ալէքսի և անոր բարեկամներուն դէմ։ Այս սատակները գլուսանքի համար այդ աղջիկը Բօճաթաշ տարած ըլլալով, տեղւոյն մատյութիւնէն օգտուելով քաղեցին անկից այն ծաղիկը, զոր այնքան ջերմեռանդութեամբ կը պահէր իր մօակ և սիրական նշանածին համար։ Երեք հաճոյասէրները ձերբակալուեցան, բայց երեկի բաժանում մը դժուար կ'երեւի, կ'ըսեն թերթերը, և պէտք պիտի ըլլայ այդ գործին մէջ Սողոմոնեան նոր որոշում մը։

ԸՆԴՄԱՆ.—Սիմիէն Հռոդոս գացող մակոյկ մը, ուր 17 հոգի կը գտնուէին, որուն մէկը կին և 3ը տղայ, փոթորիկէն բռնուելով ճամբան ընկըզմած է։ Երիկմարդիկը լողալ գիտնալով կրցած են ազատիլ, իսկ կինը որ ղէր էր, նաեւ 3 պզտիկները խեղդուած են։ Դիակներին հետեւեալ օրը ցամաքէն գտնուեցան։

ԴԻՍԿ.—Եսկիշէհիրէն կը գրեն թէ, Անատոլուի երկաթուղիին մէկ ատաղձագործին դիակը գտնուած է 20 օրէ ի վեր Մաթիւսպ գիւղին մօտ ձորի մը խորին։ Այս մարդը իր պաշտօնէն արձակուած էր։ Քննութիւն մը բացուած է հաստատելու համար թէ ոճի՞ր մըն է թէ անձնասպանութիւն այս դէպքը։

ՌՈՊԵՐԴ ՔՈՒԼԷՃ

Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 2/15։ Կարգադրութիւններ եղած են նոր դիւրութիւններ տալու վաճառականական ուսմանց համար։ Մնայուն բժիշկ մը՝ աշակերտներու առողջութեան, մարմնամարզիներուն ու խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Նախորդ տարուընէ սկսեալ՝ բացուած է նաեւ փոքր տղոց յատկացեալ նոր շէնք, ուր կ'ընդունուին մինչեւ տասը տարեկան աշակերտներ։ 10—15

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՐՈՒԻԶ, 19 Օգոստոս. — Ծովային փորձերուն ատեն Լիւսօֆրեն զրահաւորին դէմ կատարուած թնդանօթաձգութեանց փորձերուն մէջ, այս մարտանաւը երկու հատի դիմադրեց։ Ցեսայ իր ճամբան շարունակեց բատառաջնոյն։

—Ռուսական դեսպան Իշիան Ուրուսօֆ, Բարիզի քաղաքապետին յանձնեց Զարին և Զարուհիին մէկ նամակը, որով Ն. Վեհափառութիւնները իրենց յուսակցութիւնը կը յայտնեն, տարերկրեայ երկաթուղիին արկածին համար։

ՕՍՄ. ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿ ՁԱՒԵՇՏԱԻՈՒՄԸ

Այս գիշեր ՄԱԳՐԻԳԻՒՂ Սաղզ Ագաճի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ, իր ռեփերթուարին՝ ամէնէն ընտիր և ամէնէն քրէշվիր խաղը

ՏԻԿԻՆ ՄՕՆԿՕՏԷՆ

խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ

3 արարում

Այս խաղը կը տրուի խումբին ամէնէն աւելի խստամիտներուն և յաջող դերասաններէն ի նպաստ

Պ. ՆՈՒՊԱՐԻ

որ այնքան յաջողակէս կը կատարէ ուրիշասարդ սիրահարի և այլ դերերը։

Պ. ՆՈՒՊԱՐ, բեմական ասպարէզին սիրահարներէն մին է. ասկէց առաջ Մնակեան էֆ. երբ արուեստագէտներ կը փնտռէր, ներկայացած և ընդունուած էր Օսմ. տատամիտ խումբին մէջ, սակայն ի վերջոյ միանալով նոր խումբին, աւելի նոր ասպարէզ մը գըտաւ իրեն առջեւ։

Հետեւաբար Մագրիգիւղի թատերական հասարակութիւնը պէտք է փութայ քաջալերել այս երիտասարդ դերասանը։

Երեկոյթին փայլ մը տալու համար, Տիկ. Մարիինեզ սպանիական պարեր և յատկապէս պատրաստուած շանսոնքներ պիտի երգէ, Բարիզցի բանաստեղծ երգիչ Պ. Կալիեի հետ։

Դիներն ալ Ա.ԺԱ.Ն, Ա.ԺԱ.Ն են։

«Ատամնարոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ»
Կարդալ Դ. երես

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆը

ՕՍՄ. ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	34.22
Ամէնէն բարձր գինը	34.33
» վար գինը	34.17

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	123.62½
Երէկուան բարձր գինը	125.
» վար »	124.19½
Բրէսլաւ Ֆոնսիէ էֆիբսիէն	266.
Բարսլ	505.
Լոմբառտ	77.
Պանք Նաս. Կրէս.	425.
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.
Թրանսվալ	113.
Բէյթի պարտաթուղթ Լ. Օ.	398.
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	11.75
Օսմ. Ապառնվագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.45

ՍԹԻԼԱՆՑ

Բոնսոլիտէ մէկ օրուան Օսմ.	2.75
» ուրբ » »	5.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.03
Նոր մէճիտիյէ	104.
Մնդլիական ոսկի	109.37
Ֆրանսական ոսկի	87.13
Ֆրիմից	51.04
Բօլ	89.10
Բուսլի թղթադրամ	8.63½
Լոնտոն 3 ամիս	110.07½
Բարիզ »	22.82½

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵԶԻՆԱՆ
Է՛ՄԻԼ ԶՈԼԱ

ԻԸ.

Լոռան առաջները կը խեղդուէր իր արիւնին դանդաղ ծանրութեան տակ, կը կուրնար զինքը չրջապատող առողջութեան թանձր չունչէն. իսկ հիմա նիհարցած, դողդոջուն, անհանդիստ խնդ մը ունէր և չլսային կազմուածքներու անձկամ ու կենդանի զգացողութիւններ։ Իր վարած սարսափի կեանքին մէջ, միտքը կը ցնորէր և կը բարձրանար մինչեւ հանճարի յաջողութեան։ Հիւանդութիւնը տեսակ մը բարոյական հանդամանքով, և իր բոլոր էութիւնը ցնցող ջղայնութիւնը անոր ներսը կը զարգացնէին արուեստագէտի զգայնութիւն մը, արտակարգ պայծառութիւնով մը։ Այն օրէն ի վեր ուր սպանութիւնը գործած էր, իր մարմինը թեթեւցածի պէս էր, խելայեղած միտքը անսահման կերուէր. նուրբ ստեղծումներ կուգային միտքը, բանաստեղծական երազներ։ Եւ այսպէս էր որ իր չարժումները յանկարծական որոշակութիւն մը ստացած էին, այսպէսով էր որ իր երկերը գեղեցիկ էին։

Բարեկամը սեղի չփորձեց բացատրել այս արուեստագէտի ծնունդը։ Զարմանքով ելաւ. մեկնելէ առաջ նորէն նայեցաւ պատկերներուն և ըսաւ Լոռանին։

—Մէկ դիտողութիւն մը ունիմ ընելիք, սա է թէ բոլոր երիւները ընտանեկան երեւոյթ մը ունին. ասիկա գլուխները իրարու կը նմանին։ Կիներն ալ չեմ գիտեր թէ ի՛նչ վայրագ դէրք ունին, որ իրենց այլակերպուած մարդերու երեւոյթ մը կուտան։ Կը հասկնա՞ս, եթէ թապլո մը չինես տոնոյմով, պէտք է որ դիմագիծութիւնին փոխես. անձերուդ ամէնքն ալ եղբայր չեն կրնար ըլլալ, ասիկա ծաղրելի կ'ըլլայ։

Աշխատանոցէն ելաւ և դուրսը, խրնդալով ասելցուց.

— Իրաւ որ, շատ հաճոյք զգացի քեզի տեսնելով. հիմա հրաշքներու կը հաւատամ... տէր Աստուա՛ծ։

Վար իջաւ։ Լոռան դարձաւ ալեւոտանոց խօսելով։ Երբ նկարիչը իրեն դիտողութիւն ըրեր էր թէ բոլոր գըլուխները իրար կը նմանէին, յանկարծ անդրին դարձած էր իր ուժգնութիւնը ծածկելու համար։ Այս ճակատագրական նմանութիւնն էր որ զայն հարուածեց։ Եկաւ կամաց մը կեցաւ պատկերներուն առջեւ. որքան որ դիտէր նոյնքան, մէկէն միւսին անցնէր, պաղ քրտինք մը կը թրջէր կնճակը։

—Իրաւունք ունի, մտմտցնց, ամէնքը իրարու կը նմանին... Բամիլի՛ կը նմանին...

Եւ գնաց, նստաւ բազմոցին վրայ, առանց աչքերը պատկերներէն զատելու։ Առաջինը ծերունի դէմք մըն էր, երկար ճերմակ մօրուքով. այս ճերմակ մօրուքին տակ, նկարիչը կը գուշակէր Բամիլի նիհար թուշը։ Բ.ը խարտեաշ դեռատի աղջիկ մըն էր և այս աղջիկը անոր կը նայէր իր զոհին կապոյտ աչքերովը։ Միւս երեք դէմքերը մէկ մէկ գլխ ունէին խեղդուողին։ Այս գլուխներուն մէջ առելի նմանութիւն մը կար, տառապող և տարապարար երեւոյթ մը ունէին, առաւդողի միեւնոյն զգացումներուն տակ ընկճուած կարծես։ Իւրաքանչիւրը թեթեւ ծալք մը ունէր բերանին ձախ կողմը, որ չրթունքները կ'երկարեր և ծաղրածու կը դարձնէր զանոնք. այս ծալքը, Լոռան յիշեց թէ տեսած էր խեղդուողին գնդակահատուած դէմքին վրայ։

Լոռան հակցաւ թէ Մարկին մէջ չատ նայած էր Բամիլի. դիակին տեսքը խորապէս քանդակուած էր ներսը և ետքը իր ձեռքը, անգիտակցաբար գծած էր միշտ գիծերը այն անռելի դէմքին, որուն յիշատակը իրեն կը հետեւէր ամէն տեղ։

Կամաց կամաց նկարիչը, որ կը տարածուէր բազմոցին վրայ, կարծես տեսնել դէմքերու կենդանանալը։ Իր առջեւ հինգ Բամիլներ ուներ հիմա. հինգ Բամիլներ զորս ի՛ր իսկ մատներովը ստեղծած էր, և որոնք զարհուրելի արտակարգութեամբ մը, ամէն տարիք և ամէն տեսակ ունէին։ Ոտքի ելաւ, պատուհանը և դուրս նետեց. ինքնիրեն կ'ըսէր թէ սարսափէն պիտի մնանէր իր աշխատանոցին մէջ, եթէ նոյն իսկ ինք հաւաքէր հոն, զոհին պատկերները։

Վախ մը սկսաւ դալ վրան. կը կասկածէր որ ալ չպիտի կրնար գլուխ մը նկարել առանց խեղդուողին գլուխը գծելու։ Անմիջապէս ուղեց հակնալ թէ իր ձեռքին տէրն էր։ Ճերմակ կտաւ մը դրաւ իր նկարապալին վրայ. յետոյ ածխատատիսի կտորով մը քանի մը գիծով դէմք մը ուրուանկեց։ Դէմքը Բամիլին կը նմանէր։ Լոռան արագ արեց զայն, և ուրիշ մը փորձեց։ Ժամ մը ամբողջ պայքարեցաւ ճակատագրականութեան դէմ որ իր մատները կը մղէր։ Իւրաքանչիւր նոր փորձի կը հանդիպէր խեղդուողին գանկին։ Ի զուր ճդնած էր կամքը գործածել, վանել այն գիծերը զոր այնքան լաւ կը ճանչնար։ Հակառակ իրեն, կը նկարէր այս գիծերը, կը հնազանդէր իր դիդերներուն, իր վրդոված ջիղերուն։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՔԵՐԹՈՂԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ ||||

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀՅՊԵՏԸ

Վ. Է. Պ

ՅԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

67.

Տօն Ռամօնի

ճամբորդութեան վախճանը

Վալտիվիայէն քանի մը մղոն անդին ետ մնացած էր Ժօանէն որ իրեն քալ մօտեցած ատեն, ծաղրական բարեւ մը տուած էր, յեսոյ անհաւատացած էր փոքրիկ ամպի մը մէջ։

Տօն Ռամօն անյագ աչքերով հետեւած էր անոր։

—Որքան երջանիկ են սա Հնդիկները, մրմռաց քիթին տակէն, քաջ մարդիկներ են, անապատն իրենցն է, ան, յաթեց եթէ Բագա Ազիւլի մէջ ըլլայի, ես ալ երջանիկ կ'ըլլայի։

Բագա Ազիւլը իր ծննդավայրն էր, այն ծննդավայրը զոր թողած էր մէյ մըն ալ չը տեսնելու յուսով։

Ճամբան քանի մը տեղ կանգ առած էր, ամէն վայրկեան վախի ու դողի մէջ։

Երբ երկու լեռներուն մէջտեղէն, նեղ ճամբայէ մը կ'անցնէր, մոլորած ակնարկներ նետեց իր շուրջը և մրմռաց։

—Հոս է որ կ'սպասեն ինծի։

Երկու օրեր անցած էին այսպէս, առանց վրդովմանքի բան մը պատահելու իրեն։

Տօն Ռամօն Քառամբանկէն անցնելով, մօտեցած էր Պիօպիօին որուն կը կարծէր հանիլ արեւածագին։

Պիօպիօն առօքանիական սահմանագլուխն է։ Նեղ և սակայն արագառոս գետ մըն է ան՝ որ լեռներէն կ'իջնայ, Քօնէբրիօնը կը կտրէ և Ծովը կը նետուի Թալքաբէէօնի հարաւակողմը։

Անգամ մը երբ Պիօպիօ հասնէր, Տօն Ռամօն ապահով պիտի ըլլար ալ, որովհետեւ չիլիական հողին վրայ եղած պիտի ըլլար։

Բայց պէտք էր մէյ մը Պիօպիօ հասնիլ։

Ինդիրը հոս էր։

Գետին անցքը շատ կարճ էր։

Ռամօն դիտէր ասկայ բայց նախազգացում մը կը դրդէր զինքը չը մտանալ հոն, քանի որ հոն կ'սպասէին իրեն՝ զինքը դողդղացող սպառնալիքները։

Տօն Ռամօն դժբաղդաբար ընտրութիւն չունէր, ուրիշ ճամբայ չը կար անցնելիք, պէտք էր անցնիլ հոնկէ։

Ռամօն երկար ատեն վարանեցաւ, բայց որովհետեւ ուրիշ միջոց մը չը կար, ուզելով, չուզելով, Պասթեց իր ձին և դէպ ի գետը առաջացաւ իր հոգին յանձնելով շատ մը առասպելական սուրբերու։

Ձին յոգնած էր, սակայն ջուրին հասը ուժգնցաց զինքը և աշխուժով անցաւ գետին կողմը։ Երբ ալ մօտեցած էին անոր, յանկարծ ձայն մը լսուեցաւ ականջին, որուն ի լուր արձան կտրեցաւ խեղճ մարդը։

Տասը Հնդիկ պատերազմիկներ չորս կողմէն կը պաշարէին զինքը։

Այս պատերազմիկները Օքաշներու երկրորդ Թօքիին հրամատարութեանը տակ էին։

Արտակարգ բան, սոսկումի առաջին պահը անցնելէն ետքը, Տօն Ռամօն գրեթէ կատարելապէս ինքզինքին եկաւ։

Հիմա գիտէր ի՞նչ ընթացք բռնել, վասնզը որուն կ'սպասէր արդէն, վերջապէս երեւցած էր ալ։ Երբ տեսաւ թէ բռնուած է ալ, պատրաստուեցաւ իր պաշտօնը կատարել կարելի եղած ճարտարութիւնով։

Սակայն չը կրցաւ զսպել ցաւի հառաչ մը, դիտելով այն գետը որ քսան քայլ անդին կը գտնուէր իրմէ։ Մինչեւ հիմա անցած էր այն խոչընդոտներէն որոնք իր ճամբորդութեան լրումին դէմ կ'ելնէին։

Երկրորդ Թօքին զինքը կը քննէր ուշադիր, վերջապէս ձեռքը դրաւ անոր ձեռքերուն սանձին վրայ և ըսաւ անոր իր մտքէն խուսափած յիշատակ մը միտքին առջեւ բերելով։

—Կս կարծեմ թէ ձեզի տեսած ըլլալու եմ։

—Անշուշտ, Տէր, շատոնցուընէ բարեկամ ենք արդէն։

—Ուրեմն բարեկամը չեմ յարգեց Հնդիկը հաստատամտութեամբ։

—Կ'ուզէք ըսել, թէ ըսաւ Տօն Ռամօն, հինուց ծանօթութիւններ ունինք մէկզմէկու հանդէպ։

—Լաւ, հոս ինչ կ'ընէք։

—Ոչինչ, միայն կ'ուզեմ ուրիշ տեղ ըլլալ։

—Որոշ ըսէ ըսածներդ, ըսաւ Թօքին, յանքարը պատեալով։

—Իմ ուզածս ալ այն է, հարցաքննեցէք ինծի։

—Ո՞ւր կ'երթաք։

—Ո՞ւր կ'երթամ, չեմ գիտեր, որովհետեւ ձեր ձեռքն եմ հիմա և չեմ գիտեր թէ ինչ պիտի ընէք ինծի, ինծի բռնած ատենդ Պիօպիօ երթալու միտք ունէի։

—Լաւ, հոն երթալէ՞դ ետքը։

—Օ՜, այն ատեն պիտի փութայի իմ տունս երթալ։

—Բայց անշուշտ պաշտօն մը ունենալու էք։

—Ի՞նչ պաշտօն կրնայ ունենալ ինծի պէս խեղճուկրակ մէկը։

—Ո՞ւր է ձեր նամակը։

—Ո՞ր նամակին վրայ կը խօսիք, չեմ հասկնար։

—Այն նամակին զոր պիտի յանձնէք Քօնէբրիօնի գլխաւորին։

—Ե՞ս։

—Այո։

—Զուտնիմ առանց բան մը։

—Շատ աղէկ կը խօսիք, վար իջէք ձիէն։

Տօն Ռամօն հնազանդեցաւ։

Ամէն դիմադրութիւն անկարելի էր, թող որ և ոչ մէկ պարագայի մէջ պիտի համարձակութիւն ունենար ինքզինքը պաշտպանելու։

Երբ ոտքը գետին դրաւ, ձին տարուեցաւ։

(Շարունակելի)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԻԼԻՍԿԻՒՏԱՐ

Ամերիկեան Վարժարանի յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի 1903 Սեպտ. 15ին (Ն. Տ.)։

Դիւրութիւններու տարեթուական է 35 օսմ. ոսկի Ուսումնարանին չորս դասընթացքներուն համար, իսկ 30՝ Նախակրթարանին համար։

Տնօրէնութիւնը ջանք չէ խնայած վարժարանը ամէն առաւելութիւններով օժտելու։ Լաւագոյն դրութիւնով և մեծ յաջողակութիւնով կ'ուսուցուին Հայերէն, Ֆրանսերէն, Անգլերէն, Գերմաներէն և դասական լեզուները, ինչպէս նաև բնական գիտութիւններ։

Հմուտ և վարժ հիւանդապահուհի մը աշխուրջ հսկողութիւնը կը վայելեն աշակերտուհիները և կ'ապրին խաղաղ ու բարեկարգ մթնոլորտի մը մէջ։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել վարժարանին Տնօրէնուհի Տ. Փէթրիքի։ 20—5

ՏՕՔԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

ՀԱՆՐԱՆԱՆՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԴԱՂԴԻԱԿԱՆ, ՄՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ԴՆՆԴԱՄԻՍԱՑԻՆ ԱՆՏԵՐՈՒ

ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութիւն վրայ Միսք փողոց թիւ 4, ԱՄԷՆ ՕՐ։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Դատրգիւղի Մխիթարեանց վարժարանը պիտի բացուի Սեպտ. 2/15ին, և դասաւանդութիւնը պիտի սկսին կանոնաւորապէս հետեւեալ օրէն։ Նորեկներու մուտքի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոստոսի 29ին և 30ին։ Դպրոցին դիրքը ու օդը նպաստաւոր են աշակերտաց առողջութեան։ Խոսիւ կը հսկուի տղայոց բարոյականի, կրթութեան, ուսումնական զարգացման ու կարգապահութեան վրայ։ և աշակերտաց ըրած յառաջադիմութեան վիճակացոյցը ամսէ ամիս կը դրկուի ծնողաց։ Կ'ուսանցուին հետեւեալ լեզուները. Թուրքերէն, Հայերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն և Իտալերէն լեզուները. այս տարի պիտի ուսանցուի նաև Անգլերէն լեզուն ուսումը։ Գաղղիերէն ու Գերմաներէն լեզուներուն գործնական մասը օգտագործելու համար, յատուկ գաղղիացի ու գերմանացի հսկողներ կան աշակերտաց վրայ։ Կ'ուսուցուին հետեւեալ գիտութիւնը. Իմաստասիրութիւն, Բնաբանութիւն, Տարրաբանութիւն, Տոմարագրութիւն, Տիեզերագրութիւն, Զարգացութիւն, Մատենագրութիւն, Հաւատարէութիւն, Քերթողութիւն, Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, եւն. Զարկան ու Գործնական երաժշտութիւն, մարմնամարզ, նկար, եւն.։

Այն աշակերտը որմէ քաջ ու ընտիր կը հանդիսանան լարի վարքի ուսումնոյ մէջ, կ'անցնին Վենետիկի Մուրատ-Ռափայէլ վարժարանը, որ կրնան յանախել քաղաքին Ակադեմիան ու բարձրագոյն վարժարանները, և կամ կը դրկուին Իտալիոյ, Գաղղիոյ, եւն. Համալսարանները։

Դպրոցին տարեթոշակն է 25 Օսմ. ոսկի։ Միայն կարօտ ընտանիքներուն դաւակները, բացառիկ զիջողութեամբ մը, կրնան ընդունուիլ 15 Օսմ. ոսկիի. ամէն նուազ թոշակաւոր աշակերտ չէն ընդունուիր։

Զրիավարժ աշակերտաց թիւը լրացած ըլլալով առաջիկայ տարւոյն համար, առանց արգիլանքի պիտի մնան այսուհետեւ ո՛և է դիմումներ։ 1—15

Միւսատաիէ Թաղուհի հանրոյն միւսատաիէյնա մատամ Ուսուկի ալէյնինէ Զէքմէնէն սաղիր Պիապէթ մահքէմէսի Հուպուգ գրամրնատն խթիհալ էյէ-տիկի իլմը ղրյալինին մէսարիթի մուհաքէմէսիյէ մէսարիթը իհրալէյնին թէէմինը ալզ ու խթիհիաը ղրմիրնտա միւատաիէնին թալէպկէ միւատաի ա-լէյհա մէզպուրէնին էյնակ դպահէի պէյթիկէսի օլան իքի ատէտ գարեօրա վէ պիր ատէտ մինաար վէ իքի ատէտ օտա քէօչէսի վէ պիր ատէտ պագըր մանկալ մա գարագ վէ զարթ վէ պիր պագըր թէնեիրէ մա գարագ վէ պիր պագըր թէրսի վէ պիր ասըլը լամպա վէ պիր ատէտ Սինկէր տիքիշ մաքի-նասընին մէհքէմէի մէգքիւրէ իհրա տարիւբսինճէ հանը իհրա օլունարագ, 313 սէնէսի չէհրը աղօսթօսընին էնթու-միդաէ-քի օնընճը բաղար կիւնիւ տատթ իքի բատտէլէրինէ պիր միւգայատ ֆիրուխթը գարարլաշըրըլմըշ օլտու-ղընման, թալիպ օլանլարըն եէվմ վէ տատթ մէղքիւրէ Մագրի գարիչէսի չարչուսընտա իսպաթը վիճուտա իթմէ-լերի Զէքմէնէի սաղիր Պիտայէթ մահ-քէմէսի իհրա տարիբսինտէն իլան օրուտ։

5 օգոստոս 319

ՕԹԷԼ ԲՌՕԹԻ

Գընաը կրկնիմէնէն գեղեցիկ դիրքին վրայ հաստատուած այս պանդոկը որ ունի գեղեցիկ տեսարան և յանախորդներու հանդստութեան պէտք եղած աւաւելութիւնները ունենալէ զատ, օժտուած է նաև ընդարձակ և գեղեցիկ պարտէզներով ու ծառի բաղնիքով, վերանորոգուած է այս անգամ։

Հոն դիմողները ամէն կերպով գոհ պիտի մնան թէ կերակուրներու մաքրութենէն և թէ տիրող կանոնաւորութենէն։

ԱԶԴ

Սամսթիոյ երկսեռ վարժարանը պիտի վերաբացուին առաջիկայ երկուշաբթի օգոստոս 11, Նորագ կղզամերկրպութեամբ և ուսուցչական ընտիր խմբով մը՝ Տեսչութեամբ Մ. Սուլթանեան էֆէնտիի։

Այս առթիւ Պատ. Թաղեցւոց ուշադրութեան կը ներկայացուին ի մէջ այլոց հետեւեալ կէտերը։

1. Սրահական հիանալի դրութեան յաղորդած է դասարանական օգտաւատ դրութիւնն ըստ կազմական կանոնագրի։ Նոր կղզակերպութեամբ իւրաքանչիւր դասարան իր դաստիարակ ուսուցիչը պիտի ունենայ պատասխանատու հանդէպ Տեսչութեան՝ ուսանողաց իմացական և բարոյական վիճակին համար։

2. Նկատելով ծնողաց մեծագոյն մասին փափաքը ֆրանսերէն խօսելավարժութեան համար, ֆրանսացի մասնաւոր պաշտօնեայ մը կարգուած է յատուկ այս նպատակաւ, որ իր հանապազօրեայ ներկայութեամբ ուսանողները գործնականապէս պիտի մարզէ սոյն կարեւոր լեզուին մէջ։

3. Նկատելով ձեւագիտութեան և ձեւագործի աւագ կարեւորութիւնն մասնաւորապէս թաղիս էնտաֆ դասակարգին համար, բացառապէս այժ արդուած է սոյն երկու ճիւղերուն։ Ձեւագիտութեան ուսուցիչ նշանակուած է Մեկերոն էֆ. Գալէնտէր։ Ձեւագործն եւս ոչ նուազ կարող ձեւգերու յանձնուած է։

Սոյն երկու ճիւղերուն համար այցելու աշակերտուհիներ պիտի ընդունուին։

4.— Մանկապարտէզի այցելու վարչուհի կարգուած է Տիկին Ագապի Մարրաքեան, որ Տիկ. Մատակեանէն յետոյ այսօր առաջին կարգի հեղինակութիւն մըն է իր ճիւղին մէջ։

Թաղ. Խորհուրդս կը սիրէ յուսալ թէ, Պատ. Թաղեցիք պիտի գնահատեն սոյն Նորագ կարգադրութիւնները և պիտի նպաստեն տոհմային վարժարանն օտար հաստատութիւններէ, որոնց հետ մրցելու վիճակին մէջ դրուած է այսօր։ (Կնիք Թաղ. Խորհրդոյ)

4 Օգոստոս 1903
Սամսթիա

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԻԳ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ, 1903 — 1904

Վարժարանիս ԻԳ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Նարեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Օգոստոս 28ին և 29ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին Սեպտ. 1ին Բ. օր։

Վարժարանս երկու տեսակ պայմաններ թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտաց ընդունելութեան համար։ Պէտք է վճարել։

Ա. Միանուագ մուտք 3 օսմ. լիրա
Տարեթոշակ 20 օսմ. լիրա
Արձակուրդի տուրք 1 օսմ. լիրա։

Ամէն տեսակ ծախք վարժարանիս վրայ է։

Եւ կամ,

Բ. Առանց մուտքի, 12 օսմ. լիրա տարեթոշակ և 1 լիրա արձակուրդի տուրք, պայմանաւ սակայն որ աշակերտաց ծնողք հոգան իրենց զաւակաց զգեստի, կօշիկի, կարկտանքի, դասագրոց և գրոցական այլ պիտոյից, մանաւանդ և անկողնոյ, ինչպէս գեղօրէից ծախքը, իսկ վարժարանս տայ ճաշուդուսում և հոգայ լուացքի, բժիշկի և բաղնիքի ծախքերը։

Ցերեկեայ թոշակաւորները պարտին վճարել 6 օսմ. լիրա։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս, Ազգ. Պատրիարքարանը կամ ի Կարին Վարժարանիս Տեսչութեան։

Ցառաջիկայ տարի նոր ձրիավարժներ չպիտի ընդունուին։ այդ մասին տեղի ունենալիք ո և է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ։

Տեսչութիւն
ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
Կարին 28 Յունիս 1903

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

47ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. Նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական և գիտական կրթութիւն մը։ Վարժարանին վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Միաբաններէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ, պիտի կազմին այս տարի 24 հոգի։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջագիրը, որ կը համապատասխանէ գերմանական rեալական դպրոցին (Realschule) յառաջագրին։ բայց բան կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը Մեջավայրի պէտքերուն։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն ապահովող աշակերտները կրնան յաջողութեամբ և առանց ճնճղութեան Եւրոպայի ո և է բարձրագոյն վարժարանն յանձնել՝ ուսմանքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Զուիցերիա և կամ կրնան վանականութեան ձեռնտուութիւնով։ Աւանդուած լեզուներն են՝ Հայ. Տեկ. Գաղղ. Գերմ. և Անգլ. (վերջին 2 տարիները։ Գաղղիերէն լեզուն գործնականապէս սորվելու համար՝ աշակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու, եւ իրենց վրայ պիտի հսկեն գաղղիացի Մարիստներ, զորոնք յատկապէս բերել տուաւ վարչութիւնս Բարիզեն։ Այս տարի 5 պիտի ըլլայ ասոնց թիւը։ Ամէն տարի ծնողաց կը դրկուի համեմատական ամսացուցակ մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աշակերտին բարոյական և ուսուցչական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը են։ Վարժարանս կը դասնուի ընդարձակ ծառայից պարտէզի մը մէջ։ ունի իր յատուկ բժիշկն ու իր դեղարանը 1903—1904 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 1/14 Բ., օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոստոս ամսոյն 20ին և 30ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէս Երեքշ. օրը՝ Սեպտ. 2ին։ Հրատարակուած է վարժարանի 5րդ տեղեկագիրը։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող դիմէ վարժարանի վարչութեան (Երկ. Ուրբ. և Շաբթ. օրերը։

Թոշակ տարեկան ամենայն ծախքով գիշերօթիկներու համար 30 լիրա օսմ.
ցերեկօթիկներու համար 20 լիրա օսմ.
արտաքիններու համար 10 լիրա օսմ.։

ՎԱՐԻՉ
Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Բանկալթի
P. GABRIEL Dr. MÉNÉVICHIAN
3—15 Constantinople, Pancaldi

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին Պիր Զէքիրին դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 3—11 դիմել Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին-Պիր-Զէքիրին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ.Ջ. ՄԱՔՄԱՆԵԱՆ

Փափկամաշակ և շիք տիկիններն ու օրիորդները եթէ կ'ուզեն ճաշակի յարմար և վերջին դրութեանց համաձայն կառնիթիւրներ, պաճուճ, ատամիկ, ժապաւէն, սեղմիրան, հովանոց, գուլպայ առաջնակարգ և ընտիր հոտեղէններ, և ուրիշ ամէն տեսակ նորաձեւութեան նիւթեր գնել, անմրցելի ժամանակներով։ Պէտք է դիմեն, Մեծ-Շուկայ, Գալաթասարայ, թիւ 56

"ԿԻԼԻԼԻՍՏԱՆ" ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Մատանիւր՝ Թէրզի Պաշի Փողոց, թիւ 11։ 30—4

Տեր եւ Տիկին

ՕՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՇՍԷՐԵԱՆ

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

Կ. Պոլիս, Դաստրգիւղ, Մեհիւրտար

Հաստատուած 1901 Մայիս 1ին

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԱԶԳԱՆՑ

Մանկապարտեզ եւ Նախակրթ. երկսեռ.

Գործնական կեանքի արդի պահանջումներուն համապատասխան կերպով և դիւրաւոյց մեթոտներով կ'ուսուցուին Հայերէն, Ֆրանսերէն, Թուրքերէն, Անգլիերէն լեզուները, կրօն. և Հայ. Եկեղեցւոյ պատմութիւն, թատրոնութիւն, աշխարհագրութիւն, առողջաբանութիւն և բնական գիտութիւնք, երկրաչափութիւն, գծագրութիւն, առաձին անասնութիւն, ձեւագիտութիւն և կար, ձեռագործի ամէն տեսակները, դաշնակ և ջութակ։ Բարոյական կրթութիւն, բարկրթութեան և լաւ նկարագրի կազմութեան լիակատար հոգածութիւն։ Ֆրանսերէն խօսակցութեան մասնաւոր վարժութիւնք՝ զբաղոյական ամբողջ շրջանին մէջ, ընդհանրապէս ֆրանսացի մնայուն վարժուհւոյ մը։ Մասնաւոր հոգածութեան առարկայ են նաև ձեռական աշխատութեանց և երաժշտութեան ճիւղերը։ Զուտակի դասն ստանձնած են երկու նշանաւոր ջութակահարներ, իսկայի Մ. Բէրնիս Կարիճանց և Սմանեան էֆ։ Գիշերօթիկները կը վայելեն ընտանեկան կատարեալ խնամք և հանդստութիւն։ Վարժարանն ունի նաև իր մասնաւոր բժիշկը, որ յաճախ կ'այցելէ ու տղայոց առողջութեան վրայ կը հսկէ։ Վարժարանին տպակալ Ցայտագիրը, որ ի մէջ այլոց կը պարունակէ նաև ընդունելութեան պայմանները, փափաքողներուն կը դրկուի։ Աշակերտաց վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Օգոստ. 25 Բ. օր, իսկ կանոնաւոր դասաւանդութիւնը պիտի սկսին Սեպտ. 1 Բ. օր։ Բանակցութեան կամ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ի վարժարան առ Տեսչութիւնն, ամէն օր մինչեւ կէս օր, իսկ կէս օրէ յետոյ ժամը 6էն 10՝ արձակուրդի օրերու մէջ՝ կարելի է դիմել նաև Մեծ Նոր Խան, վերի յարկ, թիւ 55 գրասենեակն ուր նոյն ժամերուն պիտի գտնուի վարժարանին Հիմնադիր-Տեսուչը։

12—3 Յ. Դ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

Պերա, Սու-Թէրազի Փողոց, թիւ 4 (Թոգաբլեան արեարանի դիմացի փողոցին մէջ)։

ԿԸ ԴԱՌՄԱՆԷ ամէն տեսակ ակռայի և լինտի հիւանդութիւնները, փտած ակռաներու ամենատաքիկ ցաւերը Լոյրկենապէս կասեցնելով քիչ ատենուան մէջ հաստատուն կերպով կը լեցնէ օտարոտ ակռաներու նման մինչեւ վերջը գործածելու պայմանաւ։

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՆՈՐ ՄԵԹՈՏՈՎ ասկէր, բլթիւն և քաւչուի վրայ նորբ. մշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ՝ յար և նման բնականին։

ԸՍՏ ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԴՐՈՒԹԵԱՆ՝ փտած և կոտրած ակռաներու արմատները առանց հանելու կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ կը գեղեցնէ անոնց վրայ առանց քիմքի ակռաներ և ոսկիէ «քուռոններ»։

Շատ փտած ակռաները և լինտերու մէջ անյայտացած արմատները կը հանուին ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ։

Հիւանդ կ'ընդունուի ամեն օր ժամը 9էն 5 (Ը. Ե.), Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

☞ ԾԱՆՈՒ.— Ասկէ առաջ գտնուած տունս ուրիշի մը կողմէ վարձուած ըլլալով, շփոթութեանց տեղի չտրուելու համար հրապարակաւ կ'ազդարարեմ թէ, դարմանատունս բոլորովին ՍՈՒ ԹԷՐԱԶԻ ՓՈՂՈՑ փոխադրուած է և հրապարակի վրայ ուրիշ մասնաճիւղ չունի։

Լ. ՔՕՆՖԻԱՆՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵԱՆՔԻ ԴԷՄ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1844ԻՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Երաշխ. դրամագլուխ	56,000,000 Ֆրանկ
Մինչեւ 1901ի վերջը վճարուած վնաս	101,720,000 »

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Երաշխ. Դրամագլուխ	36,000,000 Ֆրանկ
Մինչեւ 1901ի վերջը վճարուած վնաս	25,000,000 »
Ապահովագրուած գումար	321,000,000 »

Ընդհանուր ծովային ապահովագրութիւն հիմնեալ 1818ին

ԼԱ ՔՕՆՖԻԱՆՆ, կը գտնուի Ֆրանսայի կառավարութեան և չորս պետական մասնաւորներու քննիչներուն տակ։

Այս վաղեմի ընկերութիւնը գրեթէ ամէնէն մեծ վարկը կը վայելէ ամէն կողմ, որուն գործառնութեանց և վճարելիութեան վրայ գաղափար մը առնելու համար հոս թուենք մէկ քանիսն այն հանրածանօթ մեծ հաստատութիւններէն, որոնք ապահովագրուած են ԼԱ ՔՕՆՖԻԱՆՆԻ։

Ֆրանսայի նահանգներու և գաւառներու կարգ մը պաշտօնատուներուն զատ, Բարիզի՝ Օպէրա, Վօտվիլ, Նովօթէ, Ամպիկիա, Ֆոլի-տրամ-թիք և ուրիշ բազմաթիւ թատրոններ։

Պոն Մարշէն, Լուվրի վաճառատունները, Բիկմարիոնը, Բրէնթ-Ն-ի, Գիր Ժոտտինէտի, Օթէլ տը Լիվի և Մարարիէնի մեծ վաճառատունները։

Պանք տը Ֆրանսի մասնաճիւղերը, Բրէտի Ֆոնսիէն, Բրէտի Լիոնէն, Ֆրանս. մեծազներու, քիմիական արտադրութեանց ընկերութիւնները, Ֆրանսայի կ'գր. Դեպարթը, Լուսաւոր հանքերը, կենդանաբանական պարտէզը եւն։

* * *

Այս պերճախօս թուումներէն ետք, տ'լ աւելորդ է խօսիլ այս ընկերութեան վրայ, որ, ինչպէս ըսինք, ամենամեծ վարկ մը կը վայելէ ամէն կողմ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ԲՈՒՏԻ ԼԻՈՆԷՆ

ԼԱ ՔՕՆՖԻԱՆՆԻ Պոլսոյ կողմի գործակալութիւն

Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Պէյլիք Եըլտըզ խան, թիւ 14։

ԳԱՌՆԻԿ ԱՃԱՌԵԱՆ

Որ միանգամայն Պոլսոյ կողմի գործակալն է COMPAGNIE D'ASSURANCE GÉNÉRAL MARITIME (Ընդհ. ծովային ապահովագրական) Ընկերութեան։ Կանոնաւոր ամէն տեղեկութիւն հանուելեամբ կը տրուին բոլոր դիմողներուն։

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԷՆ

ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎԻ

Կ.ՅՍ. ԹԱԳ. ՍՈՒԱՆԶՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ի ՎԻԵՆՆԱ 1869ԻՆ

Գրասենեակ Հաճօբլոյ խան, թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ Գ. ՍՆԵՊԱՏՆԱՆ

Ֆէնիքս Օթրիշէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.—35 տարեկան մէկը որ կ'ուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշէն ընկերութեան 20000 ֆր. ի և քսանհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրանկ պիտի վճարէ. ու պայմանագիրն պիտի առնայ 31266 ֆրանկ. Հնգան դրամագլուխն։ Իսկ եթէ մեռնի զոր օրինակ, 10 տարիէն իր ժառանգորդներն անմիջապէս պիտի առնան 21314.62 ֆր.։

Այս ամէն գումարներ ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթրիշէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումն կ'երաշխաւորէ իր բոլոր

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՑԹԻՒ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ԳԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANIFACTURING Co.

ՍԻՆԿԷՐի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատ. ուած են՝ որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքագրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր՝ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն ՍԻՆԿԷՐ Ընկերութեան մասնաճիւղերուն մէջ։

ԲԵՐԱ՝ 1. Մեծ փողոց, Պոն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։ 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

ԿԱԼԱԹԱ՝ 1. Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ։ 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ՝ 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։ 2. Սուլթան Պայազիտ, Բրամվէյի կայարանին դիմաց թիւ 13։

ՍԿԻՒԴԱՐ՝ Զարէզ պօյը թիւ 120։

ԴԱՍԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ԶԻՐ

Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի, Բերա, Մեծ փողոց թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի առնը։

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշան նշանագրութիւն ընելու է։